

ГУЦУЛЬЩИНА

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛ ВСЕГУЦУЛЬСЬКОЇ ЄДНОСТІ

Видає Українське Світове Об'єднання Гуцулів

Рік V.

ТОРОНТО, СІЧЕНЬ 1989.

Ч. 14.

“HUTSULSHCHYNA” — ILLUSTRATED REGIONAL MAGAZINE

Vol. V. — TORONTO, JANUARY 1989 — №: 14.

Published by Ukrainian World Consolidation of Hutsuls
diasporiana.org.ua

„ГУЦУЛЬЩИНА“

Ілюстрований журнал всегуцільської єдності
Видає Українське Світове Об'єднання Гуцулів

Редакційна колегія:

Лідія Бурачинська, Іван Дурбак, д-р Михайло Лоза, д-р Іван Сеньків
Галя Трут'як і Ігор Чмола — головний редактор.

“HUTSULSHCHYNA” — Illustrated Magazine

Редакція:

c/o Ihor Czmola
60 Chateau Ct., — Depew, N.Y., U.S.A., 14043

Адміністрація:

c/o Mykola Bilchak,
43 Parkway Ave. — Toronto, Ontario, Canada, M6R 1T6

ЗМІСТ:

Ігор Чмола: Думки про Новий Рік	2
Іван Сеньків: Гуцільська коляда	3
Степан Горганюк: Спомин про коляду в селі Космач	5
Різдвяні привітання	7
З Різдвом Христовим	8
о. Ярослав Свищук: Митрополит Андрей Шептицький і формація християнської думки серед гуцулів	16
Роман Крохмалюк: Святочне відзначення 950-ліття хрещення Русі-України в Космачі в 1938	19
Головна Управа УСОГ: Повідомлення про «Сьомий Всегуцільський З'їзд»	21
Ігор Чмола: Посвячення гуцільської Церкви в Ніягара Фалс, Онт.	22
Филип Слободян: Княздвір (Частина друга — закінчення)	24
Українські мистці і Гуцільщина	25
Василь Касіян	26
Михайло Мохнач: Подяка	29
Верховинець на чужині: Три гуцільські долі (Продовження з числа 12)	30
Стефан Генік-Березовський: Спорт і тіловиховання в Печеніжині	34
Посмертні згадки:	
Бл. п. Марія Заклинська	37
Бл. п. Юрій Ілюк-Приндеюк	37
Бл. п. Тарас Боднарчук	38
Бл. п. Олена Фальбійчук	38
Бл. п. Степан Грекуляк	38
Головна Управа УСОГ: Повідомлення	39
Градуація Дебори Христі Равлик у Бразилії	39
На коляду «Гуцільщині» в 1988 році пожертували	39
На коляду «Гуцільщині» на 1989 рік пожертували	40
Пожертви на пресовий фонд «Гуцільщині»	40

Сторінка ч. 1 — «Церква в Джансон Сіті», — фото о. Мар'ян Струць

ГУЦУЛЬЩИНА

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛ ВСЕГУЦУЛЬСЬКОЇ ЄДНОСТИ

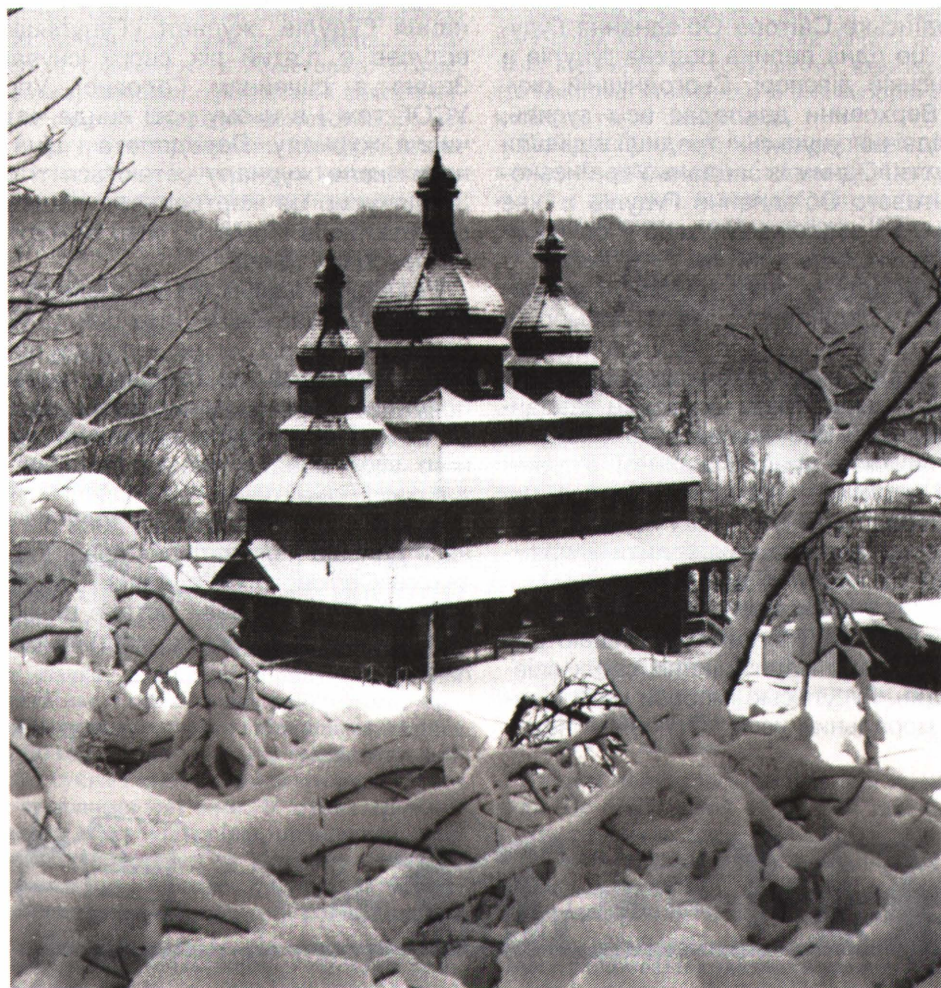
Видає Українське Світове Об'єднання Гуцулів

Рік V.

ТОРОНТО, СІЧЕНЬ 1989.

Ч. 14.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ДУМКИ ПРО НОВИЙ РІК

Кожного року, у днях перед різдвяними святами, линемо споминами на рідну Верховину, щоб об'єднатись духово з рідною граждою і рідним селом, де пройшли наші юні дні. Свято Різдва Христового є рівночасно святом Пресвятої Родини. На Гуцульщині було воно святом роду і рівночасно святом цілого села. Ми вірили, що на Свят-Вечір збираються при святій вечері всі предки даної родини, щоб спільно відсвяткувати цей день. У різдвяні дні забувались сварки і міжусобиці, ціле село об'єднувалось в одну велику родину і віддавало хвалу новонародженому Божому Дитяткові.

Українське Світове Об'єднання Гуцулів — це одна велика родина гуцулів в українській діаспорі. Сьогоднішній окупант Верховини докладає всіх зусиль, щоб відвічні гуцульські традиції відійшли у забуття. Одним із завдань Українського Світового Об'єднання Гуцулів є їхнє плекання і збереження, щоб у слушний час повернулись вони на Гуцульщину.

У 1989 році, в днях «вікенду» американського державного свята «Меморіал Дей» відбудеться на оселі Українського Братського Союзу «Верховина» Сьомий Всегуцульський З'їзд. Основним завданням кожного Всегуцульського З'їзду є: приглянутись праці Головної Управи УСОГ, висловити признання за все, що було добре, звернути увагу на недоліки, якщо вони були, та накреслити напрямні праці на наступні два роки.

У місяцях українських поселень, де існують Гуцульські Товариства, втішаються вони пошаною і признанням своїх співгромадян. Гуцульські імпрези мають завжди моральний успіх. Основний недо-

лік Українського Світового Об'єднання Гуцулів — це скромна організаційна мережа. Коли б було в нас більше Гуцульських Товариств, коли б більше гуцулів діаспори були членами УСОГ, можна б було поширити засяг праці, і її успіхи були б кращі.

Тому основним завданням праці УСОГ у 1989 році повинно стати поширення організаційної мережі, а кличем: Усі гуцули — на Сьомий Всегуцульський З'їзд! Бо тільки спільними силами зможемо виконати наші завдання та бути дійсними дочками і синами нашої Верховини.

Орган Українського Світового Об'єднання Гуцулів, журнал «Гуцульщина» вступає в п'ятий рік свого існування. Згідно з рішенням Головної Управи УСОГ теж і в цьому році вийде чотири числа журналу. Передплата і ціна одного числа журналу остаються ті самі. Завдячуємо це жертвенності наших передплатників і читачів, їхнім пожертвам на пресовий фонд.

Редакція і адміністрація журналу «Гуцульщина» вважають минулий 1988 рік успішним, бо всі числа журналу появились своєчасно, на сторінках журналу появились нові прізвища дописувачів, а багато читачів-гуцулів, доживши пенсійного віку, почало писати спомини про дні своєї юности на Гуцульщині.

Можемо сподіватись, що 1989 рік принесе дальше поживавлення праці Українського Світового Об'єднання Гуцулів, а журнал «Гуцульщина» остане вичікуваним гостем у граждах української діаспори.

Ігор Чмола

Іван Сеньків

ГУЦУЛЬСЬКА КОЛЯДА

(Розділ з монографії «Наша Гуцульщина»)

Найкраще зберігся український обряд колядування в своїй стародавній формі на Гуцульщині завдяки неприступним горам та лісам. Крім того гуцули виявили себе пильними носіями та зберігачами українських колядницьких традицій до нині. Навіть серед гуцульських переселенців в Америці й Канаді віджив обряд колядування і практикується досі. Мені довелося не раз бачити гуцульську коляду під час моїх етнографічних екскурсій на Гуцульщині перед війною.

Приготування до коляди починалися вже в Пилипівку. Цей піст, який попереджує прихід Христа, починався в день св. Пилипа, 27 листопада, і тривав аж до Христового Різдва. Колядники, скрипалі, трембітарі і плясачі вичували спершу індивідуально свої пісні, мелодії і фігури колядницьких танців, а потім вправляли спільно. В репетиціях колядницького репертуару відігравали важливу роль старші колядники і берези, які вже по кільканадцять літ ходили з колядою, мали досвід і знали, як треба колядувати, щоб оптимально задоволити публіку. Досвідчені колядники добирали собі здібних новиків і приучували їх. Були це вибрані хлопці, здорові, не карані судом, сини поважних господарів. Найздібнішим серед колядників був, очевидно, їх провідник і учитель береза. Він був здібним актором і організатором цілого колядування, знав багато коляд, вмів виразно їх рецитувати і мав здібність розважати людей.

До однієї колядницької дружини належало 8 до 10 плясачів, один скрипаль, один трембітар, один „кінь“ (міхоноша), або двох, і один колядник — перебраний за козу. До обов'язкової ноші колядників належали: баранкова чорна шапка, вишивана сорочка, широкий ремінний пас з металевими прикрасами, кептар з багатокольоровими аплікаціями, сердак з китицями, штани (гачі) з червоного або чорного сукна і чоботи або постолі з червоними сукняними онучами. У руках тримали колядники дерев'яні топірці, прикрашені різьбленими орнаментами та оковані мосяжною орнаментованою бляхою. До топірів, або до правої руки, прив'язували собі колядники мосяжні дзвіночки.

Колядування починалося у перший день Христового Різдва по Службі Божій біля

церкви і тривало майже два тижні аж до Богоявління або гуцульських Водохрищ. У великих селах, як Жаб'є, в колядуванні брали участь 5-6 колядницьких дружин. Вони ставали в перший день Різдва в ряди перед церквою парами по два. Бартки клали на плечі, легенько ними помахували і дзвіночками „поцоркували“. Тоді здібна поступали вперед, підскакуючи то на одній, то на другій нозі — плесали тричі наоколо церкви в супроводі гри на скрипці, трембіти та співу старосвітських гумористичних куплетів. Навколо тиснулися старці, жінки, молодиці і дівчата, дітвора пхалася попід ноги, — всі хотіли бачити це величаве видовище на церковному цвинтарі. Потім найліпші колядники зі всіх таборів ходили колядувати до священика.

Польський мистецтвознавець Кароль Машковський придивлявся гуцульській коляді в Жаб'ї і так нею захопився, що написав про неї гарний нарис, який появилися 1927 р. у краківському журналі „Верхи“ (Том 5, с. 88-108). Ось цитат з цього нарису в перекладі:

„Аж серце радується на вид тих хвацьких і здорових хлопців, що підскакують жваво і гордовито аж земля під ними гуде. Шапки мають прикрашені „трисунками“, засунуті набакір. Незважаючи на мороз, сорочка на грудях отверта. Бартки піднесені вгору блищать міддю як палаші атакуючої кавалерії. Міна весела, голова похитується у такт до бадьорої в темпі мелодії стародавнього плеса“:

*Кувала зазулька з-за калиночки,
Іхали люди з Україночки,
Ми си пустили гроші збирати,
Церкву Христову помалювати.*

*Але ми браття раз обернім си,
Церкві Христовій всі поклонім си,
Шепочки здоймім
Богу си клонім.*

Плясом починалася й кінчалася кожна коляда. Це стародавній обрядовий танець ще з дохристиянських часів. Він часто згадується у церковних полемічних письмах минулих віків. Церква поборювала ритуальний танець пляс разом з обрядом коляди та іншими „бісовськими ігрищами“, як залишки поганства. Пляса танцювали колядники завжди в одному напрямі „за сонцем“. Плясом колядники збли-

жалися до гуцульських хат, входили і виходили з хат. Як береза хотів вшанувати під час колядування визначних людей у селі: священика, учителя, вїйта, громадських діячів та поважних газдів, тоді він аранжував в їх честь і в їх хатах урочистий пляс, який виконували 4-х найліпших плясачів разом з березою. Покійний Петро Шекерик Доників, який нераз був провідником колядницької дружини на Головах, залишив цінний опис такого гуцульського балету. Ось кілька картин з його опису:

Береза бере в праву руку дзвінок „ид горі иртом“, подзвонює ним і починає з легонька кланятися газді хати, плешучи і приспівуючи:

*Ми до вас, до вас, до вашої хати,
Ци позволите нам тут плесати?*

Коли газда скаже: „прошу, можна“, тоді плясакі стають по два разом з дзвінками і топірцями в руках, отвирають хатні двері навстіж до хоромів, щоби мати більше місця до танцю, і починають всі разом плясати, ідучи дрібними кроками і похитаючись то в одні, то в другий бік, від стола в хороми. Вертаються з хором „ид столови“, при яким сидить гордий газда із своєю газдинею, і приспівують їм, цоркаючи до такту дзвінками в супроводі гри скрипала:

*Сидів Микола по кінець стола,
На стіл си склонив, слезоньку зронив.
З тої слезоньки стала керниця,
А в тій керниці купав си Христос,
Купав си Христос из сетим Петром.
Купаючи си, сперечіли си.*

При слові „сперечіли си“ викручувалися на лівій нозі наоколо себе, присівши „гайдука“, гостро потраяючи дзвінками, крикнули одноголосно „сперечіли си!“ і нагло затихли так, „ек утев“, і „плешут далі, ек плесали, приспівуючи“:

*Ой каже Христос: Ти Петре, Петре,
Ни перечьмо си...
Возьмім собі два, три ангели,
Два три ангели, гречного пана,
Нашого газди, пана Івана.*

При словах „пана Івана“, або іншого імені, плясакі приступають близько господаря та його дружини, присідають „гайдука“, клонять голови і виконують приязні жести руками, очима і мімікою лиць. Ці фігури галянтности повторяють кілька разів.¹

1. П. Шекерик Доників: Як відбуваються коляди у гуцулів. — „Етнографічний Збірник“ НТШ, том 35, Львів 1914, стор. 15-34.

Другим стародавнім танцем, який відіграв важливу роль в обряді колядування, був *кругляк* (круглек). Тут колядники творили коло, тримаючись за топірці або руки, а до середини кола брали господаря, господиню або обоїх разом. Нераз сідали вони в середині кола на крісла, держали в руках по пляшці горілки й частували танцюристів, які під музику скрипки й трембіти виводили легоньким козачковим кроком кругляка „за сонцем“. Колядники танцювали кругляка переважно на подвір'ї. Кругляком закінчували колядування у господарів.

Первісний культовий характер кругляка характеризує ось ця пісня-примівка:

*А дівчина молода,
Вискочила з города,
Там копала коріння,
З-під білого каміння.*

*Варила го в молоці,
Чарувала молодці.
Ще корінь не скипів,
А вже легінь прилетів.*

Якщо господар тримав пасіку, тоді колядники заходили до пасіки, де танцями й співом кругляка заворожували йому пожиток на бджоли. Вони скидали свої шапки на одну купу, яка символізувала рій бджіл, нахилили топірці до середини кола й крутилися знову козачковим кроком довкола, щоби бджоли велися і трималися своєї пасіки під час роїння. Рівночасно господиня обкидала танцюристів зернами пшениці, потім сипала потроху пшениці до їх шапок. Вони брали свої шапки, кружляли танцем довкола господині і висипали пшеницю з шапок у її хустку.

Звичай обкидання зернами пшениці або іншим збіжжям був від віків дуже поширений в Європі серед слов'ян та інших народів. Його радо практикували римляни під час сатурналій, свята урожаю й плодючости землі. Початково мала ця магічна практика чисто хліборобський характер. Але з бігом часу поширився її зміст також на інші події життя. У багатьох народів був поширений звичай обкидання зернами пшениці молоду пару під час весілля, робили це батьки молодої і молодого. Цею магічною дією висловлювано сильне бажання заклинання плодючости для землі, худоби та молоді. Як гуцульські колядники йшли до пасіки, то тоді виступали вони в ролі заклиначів плодючости, щастя і здоров'я для господарів на майбутній рік. Кінчаючи кругляка в пасіці, вони одноголосно закликали:

*Ми тут пили, ми тут їли,
Би си бджоли вам роїли.*

Історія гуцульського обряду колядування була нераз дуже сумна, повна трагічних переживань і болів. Як Австрія під кінець XVIII ст. окупувала Галичину, зайнялася уперше ліквідацією карпатського опришківства. Під час цієї акції найбільше потерпіла Гуцульщина. Життя українського населення Карпат залежало від сваволі і гумору зайдів-мандаторів, начальників поліційних станиць. Вони вперше заборонили гуцулам сходитися разом і справляти коляду, бо їм здавалося, що колядницькі табори — це опришківські загопи. Майже пів століття тривала ця мандаторська неволя. Доперва в 1848 р. по знесенні панщини та поліційно-мандаторського режиму коляда знову повернулася у гуцульські гори.

Трудно описати ту радість, яка спалахнула в грудях гуцулів тоді на цю вістку. Все населення вітало гучно колядницькі табори, їх співи і танці. Трембіти не переставали сповіщати про цю радісну подію.

На жаль, лише півстоліття тішилися гуцули колядницькою свободою. На початку XX ст. впала на обряд колядування нова загроза. В 1902 р. трапився у Жаб'ї на весіллі Ігната Штефурюка трагічний випадок: під час суперечки один підпитий легінь вдарив барткою свого противника і зранив його смертельно. Тоді жаб'ївська рада гмінна видала безглузду постанову, якою заборонили гуцулам носити бартки. „Паничі“ (жандарми) ходили по хатах і забирали людям бартки. На Різдво мусіли колядники виступати з палицями замість барток, чим зіпсували людям всю радість з коляди. Гуцул без бартки — то так, як жовнір без кріса.

У 1907 році пригнітила гуцулів нова сумна вістка. Церковна влада заборонила гуцулам справляти обряд колядування по старосвітськи. Місцеві священики домагалися, щоби вони справляли коляду по-церковному, без музики, танців, плясів, кругляків та сороміцьких коломийок. Цей конфлікт мав політич-

ну закраску. В тім часі Гуцульщина була твердинею радикального і січового руху, якого вістря було звернене проти „клерикальної реакції“. Петро Шекерик Доникив визначний тодішній радикальний і січовий діяч пише на цю тему:

„Господи, шо то си за рейвах підніс, най Бог борони. Всі люди зачели говорити, шо то попи хоче нашу давню віру скасувати. У нас така віра, шо доки люди писанки пишут і доки коледники ходе, то доти і наша руська віра буде на світі. В деяких селах люди цілком си сперли ити коледувати на церкву. Вони коледували після стародавнього звичаю на свіцкі ціли“ (ЕЗ. НТШ, том 35, 1914, стор. 17).

Остаточно дійшло до порозуміння між обома партіями і до поділу колядницьких таборів. Старші віком гуцули залишилися при церкві і ті, що були матеріально зв'язані з церквою. Січовики організували власний обряд колядування старосвітським звичаєм, згідно з традицією, що людям дуже подобалося. Ці колядницькі табори називали люди „козацькими“ або світськими. Народ любив їх і щедро обдаровував: грішми, зерном, воском, прядивом, вовною, навіть вуджениною. Увесь цей маєток обертали січовики на освіту, книжки, пресу і на національне освідомлення селян. Деякі молоді священики симпатизували потаємно з січовиками і їх не поборювали. „Козацькі“ колядники були раді з цього, і на Різдво зачинали коляду від свого священика по-старосвітськи. Уперше заспівали йому одну коляду церковну, в якій згадується кілька разів Ісус Христос, Богородиця та інші святі. Але під кінець вони заспівали йому старосвітські куплети, затанцювали „поганського“ пляса, кругляка і жваву коломийку, що священикові, який також походив з селянського роду, дуже подобалося.

Але ця колядницька ідилія не тривала довго. У 1939 р. вибухла Друга світова війна. Галичина, а згодом і Буковина опали в російсько-советську неволю, яку народ називає советським пеклом.

Степан Горганюк

СПОМИН ПРО КОЛЯДУ В СЕЛІ КОСМАЧ

Кажуть, що чим старша людина, тим частіше згадує свої молоді літа. Може й тому так часто згадую про своє рідне се-

ло Космач на Гуцульщині і про роки свого життя в цьому селі. Коли приходить зима, згадую про Різдвяні свята і про

Свят-вечір. Усі газди приготовлялись до цього вечора. Приготовлявся і мій „гедя“. Він приносив до хати сіно, клав його на столі і застеляв скатертю. Під столом клав ярмо і воловід. Опісля вносив сніп пшениці і ставив його в куті кімнати. Біля стола ставив ялинку і вбирив її. Прикраси не були такі, як сьогодні в Америці. Вони були роблені вдома з паперу. На ялинку прив'язували яблука, горішки і тісточка. На верху ялинки „гедя“ прив'язував свічку. Засвічував її коли сходила перша зірниця.

Сіно на столі і ярмо та воловід під столом були в хаті до Йордану. Коли я питав: „Тату, нащо ви вложили ярмо під стіл?“ — він відповідав, що так воно годиться. Сьогодні жалу, що мало розпитував в своїх батьків про наші сільські різдвяні звичаї. Тоді я спішився йти в „коліднички“. Разом із сусідськими хлопцями чекав я нетерпеливо, коли зійде перша зірниця, щоб йти з колядою. Колядували ми від хати до хати. Газди впускали нас до хати, жертвували гроші та щиро гостили розваром і тісточками. На Свят-вечір ходили з колядою теж і старші хлопці-парубки, члени „Лугу“ і „Просвіти“.

На Різдво, після обіду, збиралися йти з колядою газди, між ними були теж і церковні браття. Вони збиралися в одній із хат. Першими виходили з хати трембітарі. На трембітах, на різні звуки починали вони виводити коляду. Звуки трембіт лунали від присілка до присілка. Космач, у моїх часах був великим селом, мав він

понад 30 присілків. Кожний присілок мав своїх колядників.

У нашому присілку трембітарами були: Іван Варзарук та Василь Кривульчак, Іван Варцабюк грав на сопілці, а Федір Варзарук на клярнеті. Микола Варцабюк був березою, а Олекса Кушнірчук касіером. У склад „колідників“ нашого присілку входили ще: Дмитро Реведжюк, Іван Кобюк, Петро Горганюк, Матвій Костюк, Петро Варзарук, Прокіп Варцабюк і Стефан Сіреджук. У кожній хаті гостили „колідників“ радо і довго. Через те, коляда тривала від Різдва до Йордану. „Колідники“ мали з собою дві листи, одну на церкву, а другу на читальню „Просвіти“. Правда, була ще й третя листа на т. зв. чайок. Після закінчення „колідів“ кожна група сходилась у якійсь більшій хаті на „розпліси“. Було це своєрідне закінчення коляди. Колядники забавлялися при чайку разом зі своїми рідними та гостями, тобто тими людьми, що в часі „колідів“ зложили дачок на чайок.

Коли в Боффало оснувалось Гуцульське Товариство ім. Олекси Довбуша, поставило воно своїм завданням віднову гуцульських традицій у місті свого поселення. Василь Михайлюк-Яворівський заохотив членів Т-ва йти з колядою. З охотою сходились вони на проби, щоби коляда вийшла вдало. Почали з хат гуцулів, опісля вступали до хат гуцульських приятелів. Старогуцульська традиція коляди продовжується в Боффало до сьогоднішніх днів.

З Різдвом Христовим і Новим 1989 Роком

найсердечніше вітаємо наших Співробітників, Дописувачів, Передплатників, Читачів і Приятелів та всіх Земляків Гуцулів на далекій Гуцульщині і розсіяних по широких просторах вільного світу й бажаємо радісних і щасливих свят.

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ!

Редакція й Адміністрація журналу „Гуцульщина“

РІЗДВЯНІ ПРИВІТАННЯ

Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року

Світовому Конгресові Вільних Українців, Проводам Українських Церков, Громадським Організаціям, всім складовим Товариствам УСОГ та нескореному нашому народові на рідних землях і всій українській спільноті у вільному світі

бажає **Управа**

УКРАЇНСЬКОГО СВІТОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ ГУЦУЛІВ

„Вселенная веселися, Бог от Диви днесь родився“.

З нагоди свят Різдва Христового, Нового Року та Святого Йордану вітає наших Владик, Духовенство, Світовий Конгрес Вільних Українців, Українське Світове Об'єднання Гуцулів, громадсько-політичні й релігійні організації, своїх членів і прихильників, земляків Гуцулів і Гуцулок у діаспорі, наших Братів і Сестер на нашій рідній Гуцульщині та складає їм найсердечніші побажання. — **Христос Раждається!**

**ГУЦУЛЬСЬКЕ ТОВАРИСТВО ІМ. СВ. ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ
ТОРОНТО-ОШАВА.**

З Різдвом Христовим та Новим Роком шлемо на крилах полонинських вітрів нашу тугу на рідну Україну та до рідних гражд на Гуцульщині й вітаємо грімким „Христос Раждається“ наших владик і все духовенство, наших рідних та сусідів на карпатських ґрунях та в цілому світі.

**УПРАВА ГУЦУЛЬСЬКОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ОЛЕКСИ ДОВБУША
БОФФАЛО.**

Із празником Різдва Христового й приходом Нового Року засилаємо сердечні святочні побажання гуцулам в організації УСОГ, Видавництву журналу „Гуцульщина“, гуцулам в їх чарівних Карпатах, а також гуцулам на засланні та у вільному світі.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ТОВАРИСТВО „ГУЦУЛЬЩИНА“ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Веселих Свят і щасливого Нового Року
всім членам, прихильникам і всій українській громаді
бажає

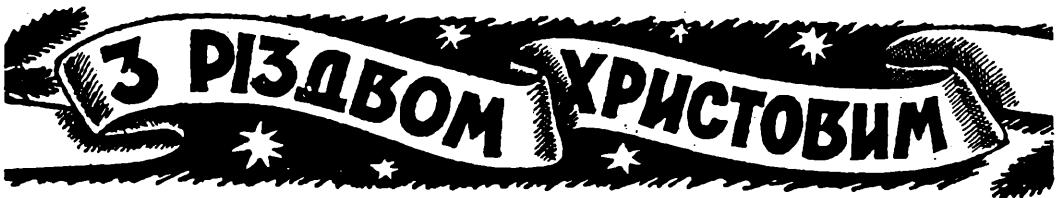
УПРАВА ГУЦУЛЬСЬКОГО Т-ВА „ПРУТ“ В ГАМЛЬТОНІ

Провадам Українських Церков, Українському Світовому Конгресові
Вільних Українців, Українському Світовому Об'єднанню Гуцулів, Членам
Товариства та Всьому Українському Народові веселих свят і щасливого
Нового Року засилає

ГУЦУЛЬСЬКЕ ТОВАРИСТВО ІМ. М. ЧЕРЕМШИНИ — ТОРОНТО

Головній Управі УСОГ, Редакції і Адміністрації журналу „Гуцульщина“,
членам Т-ва „Черемош“ і його танцювальному ансамблю, всім гуцуль-
ським родинам тут на чужині і там на рідній Верховині, та всьому мно-
гострадальному українському народові радісних Свят Різдва Христового і
щасливого Нового Року сердечно бажає

**УПРАВА ГУЦУЛЬСЬКОГО ТОВАРИСТВА „ЧЕРЕМОШ“
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ**

◆ Веселих і радісних свят Різдвства
Христового й щасливого Нового Року
приятелям і знайомим гуцулам в Амери-
ці й Канаді бажають **Василь і Маріяна
Потяк — Ноттінггам, Англія.**

◆ Односілчанам села Жаб'є, прияте-
лям і знайомим з нагоди Різдвняних Свят,
Святого Василя й Нового Року щиро-
сердечний привіт від **Івана і Синсії Ха-
рінчук — Лестер, Англія.**

◆ Із празником Христовим і Новим
Роком односілчанам Криворівні, при-
ятелям і знайомим Сердечні Святочні
побажання висловлюють **Василь і Бар-
бара Зеленчук — Лестер, Англія.**

◆ Усім друзям Канади й Америки,
знайомим села Пнів'я коло Надвірної ве-
селих свят Різдва Христового й щасливо-
го Нового Року бажає **Іван Лайшук з
Родиною — Брадфорд, Англія.**

◆ Із празником Христового Народження й приходом Нового Року приятелям й односельчанам села Жаб'є щастя й здоров'я бажає **Михайло Гапчук — Галіфакс, Англія.**

◆ З нагоди Різдва Христового, Святого Василя й Святих Видорщів бажаю всім Гуцулам щастя, здоров'я й Многая Літа. **Василь Бошук — Ноттінггам, Англія.**

◆ Ісусом Христом, Єго Рождеством, врожайними роками та й Видорщами вінчує Газдів, Газдинь і Газдівських Дітей **Василь і Фріда Чупрінчук — Ноттінггам, Англія.**

◆ З нагоди Рождества Христового і Нового Року приятелям і знайомим Гуцулам в Європі, Америці і Канаді — щастя, здоров'я і любови бажає **Лев Ясельський з родиною з Лондону, Англія.**

◆ З Ісусом Христом, Божим Рождеством вінчує приятелям гуцулам у Ковентрі і Ноттінггамі **Петро Демидюк з родиною з Ковентрі, Англія.**

◆ З Рождеством Христовим і Новим Роком поздоровляє приятелів і знайомих земляків гуцулів **Михайло Гавкалюк з родиною з Галіфакс, Англія.**

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітаю Редакційну Колегію „Гуцульщини“, Українське Світове Об'єднання Гуцулів та всіх земляків гуцулів на рідній Батьківщині і розсіяних на чужині. З цієї нагоди складаю найсердечніші побажання здоров'я, сили і многих літ як також веселих і щасливих свят. **Антін Ясельський з родиною з Великої Британії.**

◆ З Різдрвом Христовим, Новим Роком вітаю працівників журналу „Гуцульщина“, всіх односельчан з села Пнів'я коло Надвірної, приятелів і знайомих, всіх земляків гуцулів та бажаю Веселих Свят і щасливого Нового Року. **Ілько Космірак з родиною з Ковентрі, Англія.**

◆ Із світлим празником Христового Різдва і Нового Року вітаю рідних, друзів і приятелів, усіх земляків гуцулів у вільному світі та в під'аремній, але нескореній Україні та бажаю радісних свят — **Дмитро Кісляк — Мелборн, Австралія.**

◆ Веселих і радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року рідним, всім приятелям і знайомим, як також землякам гуцулам бажає **Марія Скоморох з родиною — Чикаго.**

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітаю рідних, приятелів, всіх знайомих і гуцульську громаду в діяспорі та бажаю веселих і щасливих свят. **Дана Дикий з родиною — Чикаго.**

◆ З Різдрвом Христовим і Новим Роком вітаю рідних, приятелів, всіх знайомих, як також український народ і бажаю веселих і радісних свят. **Ольга Якубляк з родиною — Чикаго.**

◆ Веселих і радісних свят Різдва Христового і щасливого Нового Року приятелям і всім знайомим щиро бажає **Іван Печенюк з Чикаго.**

◆ Найщиріші побажання з Різдрвом Христовим і Новим Роком пересилають рідним, приятелям і всім гуцулам на батьківщині й в діяспорі **Юрій і Ірина Боечко з родиною з Чикаго.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року всій родині, приятелям і всім знайомим бажає **Надія Костинюк з родиною з Чикаго.**

◆ Всім гуцулам на Гуцульщині та на еміграції веселих і радісних свят Різдва Христового і щасливого Нового Року засилають **Микола, Юстина, Юрко та Маруся Голіней з Лігайтон.**

◆ З Різдрвом Христовим, Новим Роком та Йорданом найщиріші побажання веселих і радісних свят приятелям, знайомим і всім гуцулам на чужині шле **Василь Купчак — Медісонвіл, Тенесі.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року всім гуцулам і їх родинам у вільному світі, як також всім тим, що залишилися на нашій рідній Гуцульщині — Україні щастя та здоров'я бажає **Юрій Б. Федорійчук** з родиною з **Філядельфії**.

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року членам та родинам танцювальної групи при Т-ві „Черемош“ у Філядельфії та всім гуцулам на рідних землях і в діаспорі засилають **Дмитро** і **Євдокія Сороханюк** з **Філядельфії**.

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року односельчанам з села Ямне та всім знайомим бажає **Микола Павлюк** з **Філядельфії**.

◆ З Різдром Христовим і Новим Роком засилають найщиріші побажання всій родині, знайомим, Управам і членам Гуцульських товариств та всім українцям **Михайло** і **Роксоляна Луців** з дітьми **Андрійком**, **Дмитриком** і **Улянкою** з **Філядельфії**.

◆ Веселих і радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всім гуцулам бажає родина **Данило**, **Єфрозина** і **Ярослав Федорійчук** з **Філядельфії**.

◆ З Різдром Христовим і Новим Роком приятелям і знайомим бажаємо веселих і щасливих свят. **Степан**, **Зірка**, **Марта** і **Лариса Ярема** з **Філядельфії**.

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо знайомих, всіх гуцулів на рідній Верховині та на чужині та бажаємо веселих свят. **Степан Фірко** з родиною з **Філядельфії**.

◆ З Різдром Христовим і Новим Роком вітають рідних, знайомих, всіх гуцулів у діаспорі та нескорений український наріч і бажають веселих і щасливих свят **Дмитро** і **Текля Федорійчук** з **Філядельфії**.

◆ З нагоди Різдва Христового і Нового Року сердечні побажання Управі Українського Світового Об'єднання Гуцулів, Редакції журналу „Гуцульщина“ та всім гуцулам Верховинцям і їх родинам бажає **Український Братський Союз** і його оселя „**Верховина**“.

◆ „*А настурі походились поклін Му віддали тай Пресвітле Боже Тіло на землі вітали.*“ Веселих і радісних свят Різдва Христового і щасливого Нового Року всім гуцулам, їх любителям та всій українській громаді бажає **Дмитро Ткачук** з **Філядельфії**.

◆ Найсердечніші побажання радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового 1989 Року Головній Управі, Референтурам і Комісіям Українського Світового Об'єднання Гуцулів і складовим Товариствам УСОГ, як також всім гуцулам у діаспорі засилають брати — **Іван** і **Михайло Сеньків**.

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року бажають усім своїм приятелям **Ольга** і **Ігор Чмоли** з родиною — **Боффало**.

◆ З нагоди Свят Різдва Христового і Нового Року найкращі побажання складає рідним, приятелям, знайомим та всім гуцулам **Марія Грекуляк** з **Боффало**.

◆ З нагоди Свят Христового Різдва й Нового Року **д-р Уляна** й **д-р Михайло Лози** з **Боффало** передають цією дорогою якнайщиріші побажання всього найкращого своїм Рідним і Знайомим, а зокрема Членам УСОГ, його Керівним Органам і в тому числі Членам Редакційної Колегії „Гуцульщини“ та її Читачам.

◆ Найсердечніші побажання радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року бажає всім рідним, односельчанам, приятелям, усім гуцулам і українському народові **Стефан Горганюк** з родиною — **Боффало**.

◆ З нагоди радісних свят Різдва Христового та Нового Року щирі побажання всього найкращого шле своїм друзям і приятелям **Федір Матійкович з Боффало**.

◆ З приводу радісного празника Різдва Христового і Нового Року вітає рідних, приятелів, знайомих, усіх гуцулів у широкому світі та бажає веселих і щасливих свят **Василь Михайлюк (Яворівський) з родиною — Боффало**.

◆ Найкращі побажання веселих свят Різдва Христового та щасливого Нового Року родині, всім знайомим, усім гуцулам бажає **Анна Седлярчук — Боффало**.

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітають рідних, приятелів і знайомих, усю гуцульську громаду та бажають веселих і радісних свят **Анна і Володимир Ганицькі з родиною — Боффало**.

◆ З нагоди свят Різдва Христового і Нового Року сердечно вітає рідних, приятелів і знайомих, усіх гуцулів у діяспорі, як також Сестер і Братів на рідній Гуцульщині та бажає радісних і щасливих свят **Василь Сметанюк з родиною — Боффало**.

◆ Радісних свят Христового Рождества і щасливого Нового Року односельчанам, приятелям, знайомим, усім гуцулам у вільному світі та на рідній Верховині засилає **Михайло Савуляк з родиною — Боффало**.

◆ Із світлим празником Христового Рождества та Нового Року сердечно вітає рідних, приятелів, знайомих і всіх гуцулів розсіяних по всьому світі та бажає веселих та щасливих свят **Василь Михайлюк (з Жаб'я) з родиною — Боффало**.

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітають рідних, приятелів, всіх знайомих і бажають веселих і радісних свят **Никола і Анна Ясінські з родиною з Мілвоки, Віс**.

◆ Найсердечніші побажання радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року рідним, знайомим, всім гуцулам у широкому світі засилають **Василь, Марічка, Ксеся і Наталка Панчаки з Пенсокен, Н. Дж**.

◆ Веселих і радісних свят Різдва Христового і щасливого Нового Року родині на Україні, кумам, приятелям і знайомим у вільному світі щиро бажають **Анна і Іван Бейсюки з родиною — Суелл, Н. Дж**.

◆ Веселих і радісних свят Христового Рождества і щасливого Нового Року приятелям, знайомим усім гуцулам у діяспорі та цілій українській громаді бажають **Михайлина і Дмитро Мацьків — Кенмор, Н.Й**.

◆ З нагоди світлого празника Різдва Христового і Нового Року найщиріші побажання веселих і радісних свят рідним, знайомим, землякам гуцулам і всьому українському народові бажають **Марія і Михайло Миронюки з Дітройту, Міш**.

◆ З Різдвом Христовим і Новим Роком вітаємо рідних, друзів і приятелів, всіх гуцулів і гуцулок на Верховині та в діяспорі й бажаємо веселих і радісних свят. **Михайло Бельмега з родиною з Норт Порт, Флорида**.

◆ Із світлим празником Різдва Христового та Нового Року вітаємо наших Рідних, приятелів, знайомих, всіх земляків гуцулів у вільному світі, як також на рідній Верховині, та бажаємо радісних свят. **Іван і Сесилія Гаврилюк з родиною і мамою Параскою з Ормонд Біч, Флорида**.

◆ З Рождеством Христовим і Новим Роком найсердечніше вітаю всіх моїх знайомих і бажаю радісних свят. **Мгр. Андрій Стецюк — Едісон, Іл**.

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо рідних, односельчан, друзів, приятелів, знайомих і всіх гуцулів у вільному світі як також на рідній Гуцульщині та бажаємо веселих і щасливих свят. **Василь і Василина Михасюк з Летбрідж.**

◆ Веселих Свят і щасливого Нового Року всій родині, приятелям і всім знайомим на рідних землях і в діяспорі бажають **Ярослава, Віра і Василь Барчук в Гамільтоні.**

◆ Веселих Свят і щасливого Нового Року бажаємо всім нашим добрим приятелям та цілій гуцульській громаді **Ольга і о. Роман Ганкевич в Гамільтоні.**

◆ Веселих свят Різдва Христового та щасливого Нового Року рідним, односельчанам, приятелям, знайомим і всім гуцулам бажають **Василь і Анастасія Федасюк у Гамільтоні.**

◆ З празником Різдва Христового і з Новим Роком шлемо святочний привіт односельчанці пані Наконечній-Вергун, пані Лозинській, панні Христині, пані Щур в Рочестері, усім нашим знайомим і всім гуцулам по всьому світі **Анна і Василь Кізлан з родиною в Гамільтоні.**

◆ З Різдром Христовим, з Новим Роком та святим Йорданом поздоровляємо всіх наших односельчан, друзів, приятелів і всіх гуцулів у вільному світі та на рідній Гуцульщині, **Розалія і Михайлів Ковків з родиною в Гамільтоні.**

◆ З приводу радісного празника Різдва Христового і Нового Року вітають своїх кумів, усіх знайомих і бажають веселих і щасливих свят **Катерина і Василь Халапенко з родиною в Гамільтоні.**

◆ З Різдром Христовим і Новим Роком найщиріші побажання, щастя, здоров'я та веселих і радісних свят рідним, односельчанам, приятелям і всім гуцулам бажають **Іван і Марія Пекарук — Гамільтон.**

◆ Веселих свят і щасливого Нового Року бажає своїм рідним, друзям, усім клієнтам, гуцулам і українській громаді **Микола Дашко з родиною, власник крамниці Cochgane Variety в Гамільтоні.**

◆ З Різдром Христовим, Новим Роком та святим Йорданом найщиріші побажання веселих і радісних свят родині, односельчанам, приятелям, знайомим і всім землякам гуцулам шлють **Таня і Михайло Кравчуки в Гамільтоні.**

◆ Веселих Свят Різдва Христового і щасливого Нового Року бажає своїм рідним, друзям, усім клієнтам, гуцулам і українській громаді **Іван Дашко з родиною, власник фірми Gibson Bakery в Гамільтоні.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року для своїх дітей, внуків і братів Устинських з родинами бажає **Анастасія Степень в Гамільтоні.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року бажають усім своїм знайомим **Анна і Степан Котовичі в Гамільтоні.**

◆ Веселих свят і щасливого Нового Року всій родині, приятелям і всім знайомим бажають **Маруся і Гриць Кончучки в Гамільтоні.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року бажають своїм дітям, Марії і Анні, Внукам і сватові Іванові Ковальчукові **Дмитро і Параскевія Прокопчук в Гамільтоні.**

◆ Веселих і радісних свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року друзям, знайомим та всім гуцулам бажають **Віктор і Галина Роенки з Гамільтону.**

◆ Веселих і радісних свят Різдва Христового і Нового Року рідним, приятелям, знайомим і всім землякам гуцулам як на чужині так і на рідній батьківщині бажають **Василь і Катруся Стадничук з Едмонтону.**

◆ З Різдвом Христовим і Новим Роком бажаємо успіхів у праці Українському Світовому Об'єднанню Гуцулів та всім гуцулам по цілому світі, щоб кріпко держались. **Орест Віндик з дружиною з Едмонтону.**

◆ З нагоди Різдва Христового, Нового Року та Йордану вітає рідних, приятелів, знайомих і всіх гуцулів у вільному світі та на рідній Гуцульщині та бажає веселих і щасливих свят, **Юрій Габорах з родиною в Сарнія.**

◆ Найщиріші побажання з нагоди Різдва Христового та Нового Року складають своїм односельчанам, знайомим і всім гуцулам на чужині й на рідній Гуцульщині — **Анна і Ілько Федорчуки з родиною в Брандфордї.**

◆ З нагоди Різдва Христового, Нового Року та Йордану вітаємо рідних, односельчан, знайомих і бажаємо веселих і радісних свят. **Василь, Анна, Андрій і Маруся Костюки з Велланд.**

◆ Найсердечніші побажання радісних свят Різдва Христового і щасливого Нового Року складають рідним, приятелям, знайомим і всім гуцулам **Іван і Анна Хромей з Ошави.**

◆ Із святим Різдвом Христовим і Новим Роком сердечно вітають своїх рідних, друзів і знайомих, всіх земляків гуцулів та бажають веселих і щасливих свят **Василь і Анна Орлецькі з Ошави.**

◆ Радісних свят Різдва Христового і щасливого Нового Року рідним, односельчанам, друзям, знайомим і всім гуцулам бажає **Михайло Івасик з Ошави.**

◆ З нагоди Різдва Христового і Нового Року найсердечніші побажання веселих і радісних свят рідним, приятелям, знайомим і всім гуцулам на чужині та на рідній Гуцульщині бажають **Стефан і Галина Трутяк з родиною — Торонто.**

◆ Найкращі побажання веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року приятелям, знайомим і всім землякам пересилають **Михайло і Марія Маланюк — Торонто.**

◆ Найкращі побажання веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року рідним, приятелям і знайомим як у вільному світі так і на далекій рідній Гуцульщині бажає **Микола Ігнатюк — Торонто.**

◆ З Різдвом Христовим найсердечніші побажання веселих свят і щасливого Нового Року рідним, односельчанам, друзям і всім гуцулам шлють на крилах буйних вітрів **Стефан і Марія Соломон з родиною — Торонто.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року рідним, приятелям, знайомим і всім гуцулам у вільному світі та на рідній Гуцульщині бажають **Володимир і Анна Стахів — Торонто.**

◆ Радісних свят Христового Рождества і щасливого Нового Року нашим рідним, приятелям, знайомим, всім землякам гуцулам та українській громаді бажають **Василь і Вікторія Катрич — Торонто.**

◆ З нагоди Різдва Христового і Нового Року найщиріші побажання рідним, односельчанам, приятелям, знайомим і всім гуцулам у вільному світі та на рідній Гуцульщині засилають **Стефан і Гафія Бакай з Торонта.**

◆ З Різдвом Христовим і Новим Роком найсердечніше вітаю всіх земляків гуцулів та бажаю веселих і щасливих свят. **Д-р Мирослав Небелюк — Торонто.**

◆ Веселих свят Христового Рождества і щасливого Нового Року односельчанам, приятелям, знайомим, всім гуцулам на чужині та на рідній Верховині бажає **Володимир Пилипюк з родиною — Торонто.**

◆ З празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо рідних, приятелів, знайомих і всю українську громаду в діяспорі, як також на рідній батьківщині та бажаємо радісних і щасливих свят. **Михайло і Павлина Бойчук з родиною — Торонто.**

◆ Із світлим празником Христового Різдва та Нового Року вітаємо односельчан, приятелів, знайомих, всіх гуцулів у вільному світі та на рідній батьківщині та бажаємо веселих і радісних свят. **Іван і Анна Андрусак з родиною — Торонто.**

◆ З Різдвом Христовим, Новим Роком і Святим Йорданом найсердечніші побажання, щастя, здоров'я та веселих свят односельчанам, друзям, знайомим, всім гуцулам і нескореній українській громаді складають **Михайло і Катруся Сербенюк — Торонто.**

◆ З нагоди світлого празника Різдва Христового щирі побажання веселих свят і щасливого Нового Року односельчанам, приятелям, знайомим і всім гуцулам бажають **Юрій і Стефанія Насадюк з родиною — Торонто.**

◆ Найщиріші побажання веселих свят Різдва Христового та щасливого Нового Року засилають всім рідним, приятелям, знайомим і всім гуцулам **Микола і Марія Більчак з родиною — Торонто.**

◆ Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо рідних, друзів, приятелів, знайомих, всіх гуцулів у діаспорі та бажаємо радісних і щасливих свят. **Василь і Павлина Гаврилюк — Торонто.**

◆ З Різдвом Христовим, з Новим Роком та Святим Йорданом благослови Боже, здоров'ям, щастям, любов'ю, добром — родину, односельчан на чужині, приятелів, знайомих та всю гуцульську родину. **Ігнат і Віра Павличко — Торонто.**

◆ З нагоди Різдва Христового і Нового Року вітає приятелів, знайомих і всю гуцульську громаду та бажає веселих і щасливих свят **Михайло Вуйців з родиною — Торонто.**

◆ З празником Христового Різдва та Нового Року вітаємо родину, всіх знайомих, всіх гуцулів та бажаємо веселих і радісних свят. **Семен і Анна Лейбюк — Торонто.**

◆ З Різдвом Христовим, з Новим Роком та Святим Йорданом вітаємо рідних, друзів, приятелів, знайомих і весь нескореній український народ та бажаємо веселих і радісних свят. **Евген і Віра Кузьмин — Торонто.**

◆ З нагоди світлого празника Різдва Христового щирі побажання веселих свят і щасливого Нового Року рідним, приятелю знайомим і всім землякам гуцулам бажає **Володимир Катеринчук з родиною — Торонто.**

◆ З Різдвом Христовим, Новим Роком та Йорданом найсердечніші побажання веселих і радісних свят засилає родині, приятелям, знайомим і всій гуцульській громаді **Василь Кріцак — Торонто.**

◆ Радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року рідним, приятелям і всім знайомим бажає **Стефан Генник-Березовський з родиною — Торонто.**

◆ Найсердечніші побажання веселих свят Різдва Христового та щасливого Нового Року рідним, приятелям, знайомим і всій гуцульській громаді на чужині бажає **Ангелина Варварук з родиною — Торонто.**

◆ Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року рідним, приятелям і всім землякам бажають **Стефан і Катерина Бойчук — Торонто.**

◆ З Різдвом Христовим і Новим Роком вітаємо наших рідних, приятелів і знайомих, всіх гуцулів і українську громаду та бажаємо веселих і радісних свят. **Тарас Сметанюк з родиною — Торонто.**

◆ Із світлим празником Різдва Христового, Нового Року та Святого Йордану вітаю рідних, друзів, знайомих, всіх гуцулів і гуцулок у рідній батьківщині та на чужині і бажаю веселих і радісних свят. **Василина Д. Петришин — Торонто.**

Із світлим празником Різдва Христового, Нового Року та Святого Йордану вітають друзів, приятелів, знайомих, своїх клієнтів, всіх земляків гуцулів і українську громаду та бажають веселих і радісних свят **Іван і Тамара Фірчук з родиною** — власники Української Імпортної Фірми

FIRCHUK'S TEXTILES AND HOME FURNISHINGS

610 Queen St. W., Toronto, Ont. M6J 1E3 Tel. (416) 364-5036

Колядники Гуцульського Товариства ім. Олекси Довбуша.

З ліва до права: Михайло Савуляк, Михайло Мочерняк, Ігор Чмола, Василь Михайлюк, Микита Осташук, Степан Горганюк.

Боффало, 1987.

Фото Василь Михайлюк

о. Ярослав Свищук

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ І ФОРМАЦІЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ДУМКИ СЕРЕД ГУЦУЛІВ

(Думки з нагоди 1000-ліття хрещення Руси-України)

Мабуть кожний, хто читатиме ці наші рефлексії, погодиться з твердженням, що здається жодна подія останніх років не мала такого колосального імпаكتу й не була так глибоко й всесторонньо дискутована, як подія, що ми її відзначаємо цього року, а це — 1000-ліття хрещення Руси-України.

Вже від кількох літ йшла поважна підготовка до цього річичних святкувань на релігійно-церковному як й на громадсько-культурному полі. Відправлено чимало спільних Богослужб окремого та екуменічного характеру з участю Єрархів, духовенства і українського Божого люду різних віровизнань. Підготовано та відбуто чимало панелів на тему 1000-ліття хрещення нашого народу, написано чимало популярних чи наукових розвідок в різних релігійних та національних журналах, тижневиках та щоденниках з тематикою тисячоліття, а що найважливіше: ми є свідками колосального духового та релігійного піднесення із-за цієї епохальної події.

Цей унікальний ювілей дав нам змогу поширити діяпазон інформації про нас поза межі нашої релігійної та національної спільноти. Про нас і нашу спільноту заговорили середники інформації: телевізія, радіо, національні американські щоденники. Про наше тисячоліття заговорили навіть в Білому Домі, на тему тисячоліття відбулися і відбуваються численні панелі на науковому рівні, гарвардський проєкт із численними томами книжок здобув науковий ринок.

**

Переглядаючи поживклі листки нашої історії, ми зустрічаємося з різними подіями та зв'язаними з ними постатями, що спрямували нашу історію на шлях християнської нації. Безперечно, в центрі тисячоліття нашого християнства, мов вогняний, сяючий стовп, стоїть величя постать св. Володимира Великого та його славної бабуні св. Ольги. Вони своєю відвагою, глибокою вірою та візією майбутнього розпочали нову еру в історії на-

шого народу. З хвилиною хрещення наш нарід з ряду племен став великою культурною нацією-провідницею серед інших культурних народів Європи. Після смерти св. Володимира Великого українська духовість розвивалась своєрідними шляхами. Вона була унапрявлена такими велетнями духа, як князь Ярослав Мудрий, що був автором Руської Правди, святими монахами, як Антоній і Теодозій Перечський, що надали українській духовості новий напрям, який базувався на поєднанні любови Бога з любов'ю-милосердям супроти ближнього. Українська духовість княжої та пізнішої доби аж до сьогоднішніх часів розвивалась рівнож на прикладі двох безсмертних братів, що воліли згинуті мученичою смертю, ніж піти на пролив крові свого рідного брата, створюючи вже тоді ідею „несупротивлення насильству“ (кріщен нонвайленс), що є так дуже популярною в наших часах двадцятого сторіччя. Великий вклад у зріст української релігійної духовості дав князь Мономах своїми поученнями дітям.

Серед велетнів українського духа нам рівнож треба згадати Митрополита Петра Могилу, Митрополита Веніямина Рутського, яких писання та приклад життя остався нам до наслідування до сьогоднішніх часів.

Та мабуть найбільший вплив на розвій української духовості, особливо останніх часів, мав Мойсей українського народу Слуга Божий Андрей Шептицький.

Велич духа Митрополита Андрея лежить не в тій чи іншій ділянці його праці, а в гармонійному поєднанні всіх ділянок його святого і творчого життя. В особі Митрополита Андрея, як на причуд, поєднані різні чесноти його святого життя: дар мудрости з даром покорности, дар віри з даром любови, дар рішучости з даром лагідности, дар великодушности з аристократизмом духа, дар передбачливости з візією далекого майбутнього, дар щедрости з даром милосердя в найширшому значенні. Всі ці дари він посідав в найвищому ступені. Тож не диво, що, чим більше віддаємося

від його могили, тим більш величною стає його невмируща постать. Ми належимо до того щасливого покоління, що живе в добі Митрополита Андрея, якого сміло можемо порівняти з такими велетнями Вселенської Церкви Сходу, як Василій Великий, Іван Золотоустий, Атаназій Великий, Григорій Назіанзенський, та велетнями Заходу, як: св. Франціск з Асизу, св. Августин, св. Тома з Аквіну, чи св. Катерина від Хреста. На нашу скромну думку ціле наше релігійне й національне життя повинно бути унапрявлене в дусі вказівок, Пастирських Послань й поучень Великого Митрополита Андрея. Його діяльність многогранна, як многогранним були його чесноти. Їх одначе не будемо поодинок розглядати, бо бажаємо звернути Вашу увагу на його працю на вузькій нашій Батьківщині — а це Гуцульщині, та на його намагання принести там Христа.

Гуцульщина, як на це вказують історики і етнографи, своєю культурою, своїм походженням, своєю мовою та своїми звичаями наглядно доказує присутність українського християнського духа.

Як загально відомо, Гуцульщина вславилася своєю різьбою. Орнаментація цієї різьби оздоблена хрестиками, чи малої чи великої форми. Дуже характерним є явище, що тоді, коли в інших частинах Західньої України ми бачимо впливи Московщини у формі трираменних хрестів з похиленим внизу рам'ям (так зв. Андрєвських хрестів), на Гуцульщині того явища не знаходимо. В них завжди рівнораменний-український хрест, що його знаходимо на Київщині. (Гляди: Історія походження хрестів проф. Вадима Щербаківського). Залізні хрести, що прикрашують дерев'яні гуцульські церкви рівнож виявляють український характер. На Гуцульщині розвивалося українське католицьке християнство, а адміністративно вона належала до станиславської єпархії.

Слуга Божий обняв владу над станиславською єпархією в 1898 р. Вже від самого початку свого єпископства Владика Андрей виявив запопадливу опіку над Гуцульщиною. Це знаємо з його пастирського листа до вірних косівського деканату, писаного в Братківцях під Станиславом в 1900 р. З того послання довідуємося, як то Слуга Божий Андрей відвідував Гуцульщину верхи, на коні. З того листа довідуємося про моральний та культурний стан Гуцульщини. Митрополит (тоді ще єпископ Станиславова), жаліє, що серед них є чимало неписьменних людей. Цей

лист-послання пише Митрополит гуцульським говором, щоб гуцули могли його краще розуміти. Він до слів зворушує кожного, хто читає його. В ньому стільки батьківського піклування й любови, стільки журби за його долю.

Ціле послання можна поділити на наступні частини, а саме: 1) подяка за гостину, 2) добрий пастир шукає заблуканої овечки, 3) блудство, або чужоложство, якій Митрополит присвячує п'ять підрозділів, 4) п'янство — корінь всякого лиха, 5) лихва і остога перед нею, 6) марнування маєтку, 7) зобобони і врожбитство, 8) добрі ради, 9) порядок і чистота, 10) святкування неділі і слухання Божого Слова, 11) зазив до зберігання віри.

Як добрий пастир, він знає психологію свого народу, він знає його добрі сторінки й за них хвалить, знає й слабкі сторінки й перед ними остерігає. В цілому Посланні віддзеркалюється велике знання душі гуцула, його любови до природи, гір й краси. Митрополит з подивом пише про його уроду, але й суворо остерігає перед деякими пороками його буйної вдачі. Митрополитові так дуже залежить на формації християнської думки й свідомости серед його улюблених гуцулів.

До глибини душі зворушливе є його послання до гуцулів. Це історична пам'ятка його візитації, що її Митрополит відбув в 1900 р. Там м. ін. читаємо ось що: (це уривки писані гуцульським говором).

„Переїхавши Ваші красні гори, пізнавсми, ек Ви жите і полюбивсми Вас так, що дуже банно (тужно) було мені Вас опускати. Тай ек вернувсми д хаті, міркувавсми над тим, екби я міг ще й на далі над Вами працювати... Самісте вигіли, що не жулувавсми для Вас ані сил, ані здоровья. Ек міг, — чесом і захриплим голосом, — проповідувавсми Вам Слово Боже. Ви охоче слухали мої бесіди і бралисте собі її до серця. Через це ми си так обопірне пізнали, та се шіре полюбили, тільки золотих ниток любови понаосувалоси межі мнов а Вами, що ретелно приймете вид мене радо і це письмо, яке Вам здалеку посилаю. Я хочью ним утвердити Вас у добрім, а остеречі вид злого; хочью, аби Ви мали й на письмі вид мене науку, що її бисте могли читати у чьитальнях, екимси Вам у кождім селі позакладав...“

А далі Митрополит Андрей пише, що цілй його візити серед них, як це робить добрий пастир, шукати за заблуканою овечкою та привернути її на добру дорогу. Про це ми там читаємо: „Але колисми у Вас гостив-найпе-

рись шукавсми грішників, аби їх повернути до Бога, так як Син Чьоловічый прийшов 'шукати і спасти погібшого'. Ек добрий віччер шукає віуці, що пропала і питає тай закликає, тай надслухує ци уна де ни обізвеси, так і я скрізь по Ваших горах шукав тай кликав і глипів за грішниками. Така сама моя робота і сьогодні. Тиму й ни дивуйтиси, шо мусю Вас зробити уважливими на деякі пороки і гріхи, якісми нашов у Вас. Тай ни збануйти (не гнівайтесь!), шо Вам за усе вікажу, шо лиш злого найшовсми по між Вами..."

Серед усіх блудів, шо їх знайшов Митрополит й які бажав викоринити, — це блудства — або гріхи проти шостої заповіді Божої, шо так дуже поширені були там в тому часі. Як добрий батько Митрополит Андрей з любов'ю остерігає: „Ни гнівайтесь, шо шіре Вам це кажу, бо шо пишу, то пишу не з гніву, а з любови — тай для Вашого добра“...

Другим пороком, перед яким Митрополит Андрей перестерігає гуцулів є порок п'янства, шо був серед них досить поширеною язвою. В своїм посланні Митрополит вживає життєві приклади, шо так дуже промовляли до душі християнина. На тему п'янства він пише ось що: „Бо за горівков тегниси, ек довгий ланц, усєке беззаконіє, тай усєке нешісте“... Він остерігає, щоб гуцули береглися горівки, бо вона дуже часто доводить до втрагати полонини, маржини й є причиною родинних непорозумінь та нещастя. Він звертав їм увагу на те, щоб зберігали домашній порядок і чистоту. У своїм посланні він дуже практичний. Він звертає увагу на найменші речі, як: чистота кімнати, комина, кухні, горшків, начиння, — бо все це впливає на стан здоров'я. В розумінні Митрополита здоров'я душі і тіла, за латинською засадою: „менс сана ін корпоре сано“, йдуть в парі. Митрополит стверджує, шо за опінією лікарів т. зв. „вóли“, шо були так дуже поширені на гуцульщині є спричинені затухлою атмосферою домів.

Один підрозділ свого послання Митрополит присвячує проблемі поширення забобонів та ворожби, шо відтягала багатьох від правдивої віри й уповання на Божу поміч. Він рівнож присвячує поважну частину в тому листі справі належного слухання Божого Слова та участі у св. Літургії в неділі й свята.

Митрополит купив за власні гроші сотні тисячі книжок для їхніх читалень й пороздавав особисто гуцулам книжки, щоб тільки

привчались Божого Слова. Про це читаємо в посланні ось що: „Тимто я, аби Слова Божого май бирше засіти між Вами, а через то й просвітку примножити, позакладавсми Вам і читальні ... Скрісми поміж Вами заохочував Вас до того читані, бо знаю, кілько гарзду йде з него для людей. І мавбих велику утіху, ек бих довідавси, шо Ви за мойов радов пішли, і ек би Вам си це подобало.

Знавбих, шо цим способом може навчитиси віри светої і такий христини, шо дотепер мало її знає, хоть може над гробом трісеси. Лечно мені за него й гадати, бо хто віри светої ни знає, той не може бути нієким способом спасенним!“.

Ціле послання Слуги Божого Андрея навіяне безмежною турботою за спасіння душ його улюблених гуцулів, його батьківською турботою за їхне туземне добро та ніжною любов'ю до його вибраних дітей. Своє послання він кінчає зазивом до подяки за всі одержані дари та до любови Господа Бога понад усе. Там читаємо: „Веселий край дав Вам Бог! Тут у Ваших горах такий луфт чьистий та легкий, а водица така прозрашна! Ліси такі густі та зелені і красні полонини, та файні кішниці (сіножаті) дав Вам Бог, шо лиш май та будь! І дав Бог спосібність до усєкої роботи. А усі ті дари і ласки дав Вам Бог на це, аби Ви за них декували, у них Бога, найвшшого Свого Пана узнавали і Єго, ек гїти добрі найліпшого Отця, цілим серцем любили“.

**

Не забули гуцули батьківських поучень свого духовного батька, бо вже після чверть століття від написання цього історичного послання Гуцульщина почала змінятиси: устало п'янство, ворожбитство, на місце курних садиб без коминів, росли в кожному селі прекрасні хати-віллі наповнені запахом кедрі та прикрашені вибагливою гуцульською різьбою, зродилось нове, здорове та вродливе покоління, в кожному селі були читальні з бібліотеками, закладались нові крамниці української кооперації. По всій Гуцульщині лунав клич: „Свій до свого, по своє!“ . Церкви в неділі і свята були переповнені божим людом. Численні літники з далеких міст Західної України відвідували чарівну Гуцульщину, й слава про неї неслась поза сині гори і цілющі води Прута й Черемоша. Здорове зерно Батька-Пророка не пропало, а скоро принесло стократні плоди!

Роман Крохмалюк

СВЯТОЧНЕ ВІДЗНАЧЕННЯ 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ В КОСМАЧІ В 1938 РОЦІ

У 1938 році Волинь і Галичина відзначили в днях 14-го і 15-го серпня 950-ліття Хрещення Руси-України. Польський уряд поставився до цих святкувань різно. В одних місцях уряд давав дозволення тільки на відправи в церквах, в інших дозволяли теж на панахиди на цвинтарях. Були випадки провокацій викликаних польською поліцією, коли якийсь, нікому не знаний чоловік, крикнув: „Ганьба ляхам“ і зникав за лавами польської поліції, яка тоді розганяла людей, уживаючи до цього гумових палиць.

У Космачі ті святкування відбувалися

інакше. Вже раннім-ранком трембітарі давали знати на всі чотири сторони світа, щоби верховинці сходилися до церкви св. Петра і Павла на молебень. У день Хрещення Руси-України поліцаї, що мали службу в Космачі „виїжджали службово“ з Космача й верталися щойно пізно вечором, коли святкування скінчилися.

По молебні в церкві св. Петра і Павла, священники правили панахиди на цвинтарі й опісля правили Службу Божу на горі Діл. По Службі Божій люди верталися до Космача бо була добра нагода відвідати своїх кривних та знайомих.

Молодий газда дає знати раннім-ранком, щоби верховинці сходилися на святкування 950-ліття Хрещення Руси-України!

Процесія йде на цвинтар, щоби відправити панахиду за померших.

Космач, 14 серпня 1938.
Фото Роман Крохмалюк

Служба Божа на горі Діл.

Космач, 14 серпня 1938.
Фото Роман Крохмалюк

Головна Управа
УРАЇНСЬКОГО СВІТОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ ГУЦУЛІВ
 повідомляє, що
СЬОМИЙ ВСЕГУЦУЛЬСЬКИЙ З'ЇЗД
 відбудеться в днях «вікенду» американського державного свята
MEMORIAL DAY
27 і 28 травня 1989 року
 на «Верховині» —
 оселі Українського Братського Союзу
 у Глен Спей, Н.Й.
 та щиро запрошує на цей З'їзд Земляків Гуцулів і всю
 Українську громаду.

Програму Сьомого Всегуцульського З'їзду та докладніші інформації подамо в квітневому числі журналу «Гуцульщина».

Ігор Чмола

ПОСВЯЧЕННЯ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ЦЕРКВИ В НІЯГАРА ФАЛС, ОНТ.

Хто у світі не чув про Ніягарський водопад? Уже давно став він атракцією туристів із З'єднаних Стейтів Америки, Канади і інших країн світу. Завдяки приїздові туристів по двох сторонах американсько-канадського кордону побудовано чимало готелів і мотелів, оснувались одноіменні міста — Ніягара Фалс. Дешева електрична енергія привела до розвитку промислу, що у свою чергу створило додаткові станки праці і збільшило число мешканців обох міст.

У двох містах Ніягара Фалс існують українські громади, що мають свої католицькі церкви. По канадському боці є парафія Різдва Пресвятої Богородиці, що входить до торонтонської дієцезії. Парохом її є о. Роман Гробельський. По аме-

риканському боці існує парафія Пречистої Діви Марії, що є складовою частиною стемфордської дієцезії. Обов'язки пароха виконує о. Дмитро Лапгута.

Нашим завданням є начеркнути звіт про посвячення нової, збудованої в гуцульському стилі, дерев'яної церкви Різдва Пресвятої Богородиці в Ніягара Фалс, Онтеріо. Відбулось воно в неділю 4 вересня 1988 року.

Нашу розповідь розпочнемо коротким нарисом про історію українського поселення в цьому місті. Почалось воно в перших роках 20 століття. На початку приїжджали поодинокі люди, що знаходили сезонну працю по довколишніх фармах. Українське громадське життя почалось тут щойно по Другій світовій

війні з приїздом більшого числа людей. Весною 1952 року основано парафію Української Католицької Церкви. Змістя куплено біля 5 акрів землі. До осені побудовано церкву. Був це поверховий будинок з двома залами, горішньою і до-лішньою. Горішню залу пристосовано на церкву. Першим парохом парафії був о. Петро Серветник. Біля церкви поставлено муровану резиденцію священика. Крім церковних товариств, тут треба згадати дуже працюючий відділ Ліги Українських Католицьких Жінок. Існують у громаді відділ Ліги Визволення України і відділ Спілки Української Молоді. Свого часу існувала теж і „Рідна Школа“.

Коли настав час думати про відмічення ювілею Тисячоліття Хрещення України, парафіяни рішилися побудувати нову церкву. Ніягара Фалс, у першу чергу є містом туристів. Нова церква, дерев'яна, в гуцульському стилі, мала стати пам'ятником нашого Тисячоліття, свідком українського християнства. За благословенням Пресвященного Владика Ізидора Борецького і під проводом тодішнього енергійного пароха о. Григорія Онуфріва створено Будівельний Комітет, що його очолив Стефан Картофель і приступлено до праці.

Проект церкви виготовив архітект Ігор Стецура з Торонто. У вересні 1985 року почалась будова. 4-го вересня 1988 року владика Ізидор Борецький посвятив нову церкву і в сослуженні численного духовенства відправив у ній першу св. Службу Божу. Посвячення нової церкви пов'язано із святкуванням Тисячоліття Хрещення України. У п'ятницю 2 вересня і в суботу 3 вересня відкрито виставки українського народного мистецтва, виступали танцювальні і вокальні ансамблі, можна було з'їсти наші традиційні страви.

У неділю 4-го вересня вже раннім ранком почали приїжджати під церкву авта з обох сторін кордону, щоб взяти участь у великому святі нашої ніягарської громади. Довкілля зацвіло барвистою гуцульською ношею. Із своїми головами приїхали члени Гуцульських Товариств

Торонто, Гамільтону і Боффало. Їм відступлено дві перші лавки в церкві. До св. Служби Божої співав хор „Бурлака“ Станиці Братства кол. вояків 1 Української Дивізії УНА. В 1-й годині по полудні почався святочний обід. Проводив ним секретар Парафіяльної Ради Добромир Казанівський. Обід розпочав молитвою парох Церкви о. Роман Гробельський. Головне слово виголосив владика Ізидор Борецький. У мистецькій частині виступали: чоловічий хор „Бурлака“, диригент Олег Хміль і танцювальний ансамбль „Дунай“ із Ст. Кетеринс, мист. керівник Орест Самець. Годиться підчеркнути, що дві ці мистецькі одиниці відомі українському загалові Канади й Америки та, що їхні виступи були справді на дуже високому рівні. Члени Гуцульських Товариств сиділи при окремому столі. На жаль, не всі присутні гуцули завчасу подбали про квитки вступу і не для всіх вистачило місця. Святочний обід відбувався у двох залах, разом було 350 місць, охочих святкувати було багато більше.

На кінець кілька слів про нову церкву. Парафія Різдва Пресвятої Богородиці має 60 родин. Відповідно до цього церква має 150 сидячих місць. Є в ній гарний стилевий павук. Іконостас виготовляє мистець Віталій Литвин. Буде він готовий у 1989 році. Церква збудована при головній вулиці міста, на верху кеньйону ріки Ніягари. Вона справді гарна. Підприємства, що показують туристам водопад Ніягара та його довкілля, вже включили її в число туристичних атракцій міста Ніягара Фалс. Час-від-часу телефоном повідомляють парафіяльну канцелярію про приїзд туристів та просять відкрити церкву.

Архітект Ігор Стецура пообіцяв поділитись з читачами журналу „Гуцульщина“ своїми думками про церкву Різдва Пресвятої Богородиці і про архітектуру дерев'яних гуцульських церков. Він відомий нашим читачам з допису д-ра Мирослава Небелюка „Стилізована гуцульська церква в Українському Парку біля Саскатуна в західній Канаді“ („Гуцульщина“, ч. 6, 1986).

КНЯЖДВІР

(Частина друга — закінчення)

У вересні 1939-го Червона Армія „визволила“ Західну Україну. По всіх містах і селах появились добре вишколені пропагандисти-брехуни, що розповідали нам про Радянську Україну. Якою була Радянська Україна, переконались ми дуже скоро.

Війт нашої гміни, Юрко Слободян, з приходом „советів“ здурів. Колючим дротом прив'язував він себе до санок і тягнув їх до лісу. Завдяки тому оминув він переслідувань советської влади.

У Княждворі в скорому часі „совети“ арештували чимало працюючих і здібних людей: Степана Семкова — диригента наших хорів, Миколу Янчука — талановитого маляра, Івана Потятиника — сильного баса, співака нашого хору, Миколу Потятиника — молодого хлопця та інших.

У часі тих арештів я працював у лісах біля села Татарова, на рубанню лісу. Постараюсь кількома реченнями пояснити, як я опинився на праці в лісі.

В нашому селі, ще за польських часів, жив і працював в комуністичному підпіллі Дмитро Скавронський. З приходом „советів“ опинився він на відповідальному становищі. Багато пізніше і його не оминула доля, якою „визволителі“ нагороджували своїх співпрацівників. Арештовано його за часів Хрущова. 10 років перебув він на Сибірі. Після повороту до Княждвору, за два тижні помер.

Дмитро Скавронський був нашим сусідом. Він пробував притягнути мене до співпраці з советською владою. Намовляв мене стати організатором місцевого колгоспу, а згодом його головою. Я викручувався, як міг, та все таки попав на листу людей, ворожо наставлених до влади.

Рішено покарати мене висланням на працю в лісах. Сказав мені про це голова

сільради. Ще й додав, що на другий день приїде до села представник району. Хто відмовиться від праці в лісі, буде змісця арештований. Другого дня, ранком, прийшли по мене: наш місцевий комуніст з політруком. Разом з ними пішов я до сільради. Там представили мене голові району. Він подивився на листу і сказав мені: „Ваше прізвище вгорі листи. Таких як ви, потрібно нам до праці при зрубі лісу біля Татарова. Праця триватиме два тижні. Завтра в 3-ій годині по полудні маєте прибути до сільради. Звідси відправлять вас на залізничу станцію. Поїзд від'їде в п'ятій годині.“ Було це прікінці місяця січня 1941 року.

Другого дня, разом з іншими, з'явився я в сільраді, в призначеній годині. Разом з нами був один, справжній сільський бідняк. Показав він голові району свої подерті черевики і запитав: „Чи можу я працювати зимою в лісі в таких черевиках?“ Таки на місці його арештували і засудили на шість місяців праці в Сибірі. Десь під час транспорту вдалось йому втекти. Він вернувся до Княждвору, взяв необхідні речі і відійшов.

Коли йшов я на залізничу станцію, біля мене був секретар сільради Микола Янчук. Він сказав мені: „знаєш, як обставини не зміняться, всі ми, українці, є пропавші“. Я мовчав.

Замість двох тижнів, працювали ми в лісах біля Татарова десять тижнів. У цьому часі, в Княждворі, відбувалися арешти. Арештовано теж і секретаря сільради Миколу Янчука. Праця в лісі врятувала мене від арешту.

Після повороту до Княждвору, разом з іншими, вислали мене на працю при будові летовища біля села Корнич, за Коломиєю. В неділю, німці збомбили будо-

(Продовження на стор. 27)

УКРАЇНСЬКІ МИСТЦІ І ГУЦУЛЬЩИНА**ВАСИЛЬ КАСІЯН: „Гуцул“, мідерит, 1925.**

ВАСИЛЬ КАСІЯН

1896 — 1976

Василь Касіян народився 1 січня 1896 року в селі Микулинці на Покутті, в сім'ї селянина. Батько його був свідомою людиною, одним з основників читальні „Просвіти“ і кооперативи. Він мріяв про освіту для всіх своїх дітей. А було їх у сім'ї Касіянів 9, три хлопці і шість дівчат. Доля усміхнулась тільки Василеві. Вчителі підмітили його талант до малювання і допомогли йому вступити до „царсько-королівської вищої школи“ у Снятині. Навчання перервала Перша світова війна. Весною 1915 року змобілізували Василя до війська. Брав він участь у боях на італійському фронті, де й був поранений. Лікування використав на продовження навчання і в 1918 році екстерном здав іспит зрілості. Увесь час малював і мріяв вступити до мистецької школи. Кінець війни застав його в Італії. Попав у полон і деякий час перебував у таборі полонених біля міста Кассіно. Тут включився у працю „Української громади“ і ілюстрував її журнал. Коли італійці звільнили полонених австрійських вояків, не хотів повернутись до Галичини і переїхав до табору українців-галичан у містечку Лебрінг, Австрія. В цьому таборі поставили його перші малюнки до новел Стефаника. Звідси вдалось йому дістатись до Празької академії образотворчих мистецтв. Під час літніх ваканцій їздив до села Білки, біля Рахова, на закарпатській Гуцульщині. По закінченні академії переїхав у підсоветську Україну.

На Україні зразу включився у мистецьке життя. Часи сталінського терору пережив завдяки малюванню портретів „вождів“. За те одержав від влади призначення, орден і нагоду працювати мистцем і викладачем мистецьких інститутів.

Василь Касіян ціле своє життя цікавився тематикою рідного Покуття, сусідньої Гуцульщини, як теж і шевченківською

тематикою. У своїх споминах він пише: „Пригадую, як у весняні дні 1914 року в Микулинцях юнаки й дівчата, літні чоловіки й жінки всім селом возили тачками, а то й просто носили лантухами глину, щоб насипати могилу під пам'ятник Шевченкові... Не забуду, як тихим вечором, коли могилу вже було насипано й люди присіли спочити, точилася жвава розмова про ту високу могилу на Дніпрі, в Каневі, звідки видно всю Україну, а відтак — і могилу в нашому селі“. Перший рисунок Касіяна з шевченківської тематики, що зберігся до наших днів — це „Ярема Галайда“ з 1920 року, останні — це ілюстрації до нового видання „Кобзаря“, що побачив світ півроку по його смерті.

Василь Касіян помер 26 червня 1976 року в Києві. Останні десять років свого життя хворів на недугу пістряка. Часто перебував у лікарні в околицях Києва. Лікарня була окружена невисокою, складеною з бетонних плит, огорожею. На одній з плит Касіян у травні 1973 року графітним олівцем намалював голову дівчини. За цим малюнком, незабаром, з'явилися інші. До осені огорожа з обох боків була вкрита малюнками. Огорожа довга, малюнків на ній багато. Їх автор знав, що кінчається його життя. Малював Покуття і Гуцульщину. Ось — „Розмова“: молоді гуцул і гуцулка, „Щаслива старість“: літні гуцул і гуцулка з онукою, „Гуцул з трембітою“. Остання картина — сліпець-бандурист, відбитка одної з численних його ілюстрацій до творів Тараса Шевченка.

Енциклопедія українознавства пише про Василя Касіяна, як про: „дуже плідного і всестороннього мистця у всіх графічних техніках: дереворізі, гравюрі на міді, лінолеумі, літографії, рисунку пером, акварелі.“

(Продовження зі стор. 24)

ване леговище. Нам сказали, що покликали нас до військової служби і, що мусимо ми всі зголоситися до наборової комісії. Хто зголосився змісця, його прийняли і вивезли на схід. Хто почекав до другого дня, врятувався, бо вночі советська влада опустила наші сторони. Таким чином оминув я військову службу в Червоній Армії.

Літом 1941 року на зміну „советам“, прийшли до нас німці. Юрко Слободян дуже скоро видужав і знову став війтом збірної гміни. Складалась вона тоді з шістьох сіл і начислювала біля 15 тисяч населення. Війтував він до дня своєї смерти в 1944 році.

На початку Юрко Слободян дуже щиро співпрацював з німцями. Хоч його син був членом підпілля, не визнавав він існування цього підпілля і точно виконував усі накази німців. Днями працював він у гміні, а ночувати їздив до Коломиї, бо там було йому безпечніше під опікою німецького війська і поліції.

З часом Юрко Слободян „пом'як“ у відношенні до підпілля. Він перестав натискати на людей, щоб вони виконували всі німецькі зарядження і вернувся спати до хати.

Як Український Центральний Комітет договорився з німцями про створення Стрілецької Дивізії „Галичина“, Юрко Слободян, війт нашої збірної гміни, у неділю, після Богослужби, зібрав людей біля читальні. Ставши на підвищення (біля нього стояли солтиси Долішнього і Горішнього Княздворів), виголосив він, приблизно, таку промову: „Може дехто з вас вже знає, про що я буду до вас говорити. Наші вчені люди договорилися з німецькою владою і німці дозволили українцям мати своє військо. Твориться Стрілецька Дивізія ‘Галичина’. Хто дістане до рук кріс, нехай поцілує його, бо ним може він бити ворога. Зголошення до Дивізії є добровільні, але обов'язкові. А коли б знайшовся хтось, хто б виступив проти цього, то завтра повисне за ногу на гіляці.“

На другий день, у понеділок, зібралось

біля 300 хлопців і чоловіків з нашого села, уставились чвірками й помаршували до наборової комісії в Коломиї. Там посідали у великій залі, де хто міг, і почали думати. Багато з тих, що цього дня прийшли до Коломиї, мали зв'язки з підпіллям. Подумавши і поговоривши, винесли спільне рішення: хто хоче працювати даліше в підпіллі, той остається в Княздворі, хто хоче йти до Дивізії, може йти. Ніхто нікому не стоятиме на перешкоді.

Згодом дещо змінилось. Траплялись навіть випадки побиття. Котра сторона провинилась, сказати важко. Можливо, що була це рука комуністичного підпілля, яке докладало всіх зусиль, щоб між нами була незгода.

Я сам недовго був на великій залі наборової комісії. Обійшов її кругом, подумав, та й сходами в долину. Дивлюся, а мій вуйко, війт Юрко Слободян йде сходами догори. Питає мене — „Ти, вже?“ Відповідаю — „Уже!“ і сходами в долину.

Деякі наші односельчани, що пішли до Дивізії, згинули в бою під Бродами. Інші в час покликання стали „інвалідами“. Були й такі, що поховалися. Німці позабирали від їх родин худобу, чи щось і заявили, що коли зголошений доброволець з'явиться, „кавцію“ повернуть, коли ні, вона пропаде. Багато хлопців повернулось до села й пішли до війська.

Один наш сусід, по двох місяцях вишколу в Дивізії, приїхав до села на відпустку. Люди говорили, що в однострою. Я бачив його в цивільному. Деякі твердили, що підпілля відібрало в нього однострій.

В 1943 році зайшли в ліси Гуцульщини советські партизани Ковпака. Німецьке військо стало на лівому березі Прута. Два тижні їздили вони то вгору, то в долину, та й не завдали ковпаківцям ніякої шкоди. Бо ковпакіці обдурили німців та їхнє летунство. На полонинах ставили вони т.зв. циганські шатра, запалювали ватри, та й ще залишали там непотрібних їм коней. Самі веселились в іншому місці. Німці бомбили циганські шатра, а ковпаківці сміялися з них.

Ковпаківці заходили теж і до Княздво-

ру, так по десять людей. Забирали в нас хліб, молоко й іншу їду. Коли вдалось їм зловити якогось господаря, брали з собою на провідника в терені.

До боротьби з ковпаківцями виступили теж і наші відділи Української Повстанської Армії. Щоб зор'єнтуватися в силі і озброєнні большевицьких партизанів, загостили вони до їх табору, мовляв, хочуть долучитись до них. Вони намовили ковпаківців розтаборитись в лісах Слободи Рунгурської, а там ніби-то зголоситись до них більше число охочих воювати за советську владу. Ліси Слободи Рунгурської починаються за Княздвірським лісом, за присілками Стайки і Осередок, біля границі Княздвору з Молодятином. За лісами Слободи Рунгурської починається ліс Чорного Потока.

Хтось доніс про це німцям. Тої днини стояв я на лівому березі Пруту і бачив, як німецькі літаки опускалися в долину і понад годину бомбили табор ковпаківців. На другий день прибігли до нашого села два поранені коні. Наші люди, що потребували коней, взяли їх, підлікували, щоб користуватись ними в праці на полі.

Літом 1943 року Українська Повстанська Армія почала присилати в наші гори своїх вояків на відпочинок, вишколи і лікування. Деякі з них остались в нас зимувати. В половині місяця лютого 1944 року прийшли до нас на відпочинок відділи УПА з Волині. Між ними був і син нашого війта Юрка Слободяна. Замешкав він у хаті батьків. Одного ранку хтось прибіг туди з осторогою, що до села приїхало гестапо і арештує людей.

Дівчата перед церквою по Богослужбі

Фото інж. Ярослав Зайшлий

Син просив батька втікати з ним. Батько відмовився. Син підхопив своє бідне повстанське майно, і був всього 100 кроків від хати, як туди зайшло гестапо.

Юрка Слободяна, разом з іншими арештуваними людьми, повезли до тюрми в Коломиї. Були вони в тюрмі всього 10 днів, як розстріляли їх у відплату за дії підпілля. Всіх їх закопали у спільній могилі. Така то була німецька заплата Юркові за його співпрацю з ними. Я пригадую, що Юрко на зборах не раз говорив нам: „Як німець виграє війну, то він нам щось дасть“. Юркові він дав кулю.

Як большевики прийшли до Княждвору, родина викопала Юрка з спільної могили. Разом з ними привезли до Княждвору тлінні останки інших людей нашого села, що були розстріляні з Юрком: Дмитро Потятиник з дружиною і двох братів Поляцькових. Поховали їх на цвинтарі, який свого часу Юрко Слободян обгородив дротяною сіткою.

Зимою 1944 року гестапо часто навідувалось до Княждвору. Одного дня, дуже рано два гестапівці арештували Василя Березовського і Василя Костюка. Привели двох Василів до читальні і повеліли їм сісти у куті. Один гестапівець лишився їх сторожити, а другий вийшов, щоб арештувати ще когось. Тільки той, що остався на сторожі, відвернувся, Василь Березовський зірвався, кинув німця на землю і почав втікати. Німець свиставкою повідомив свого співтовариша про втечу. Василь Березовський, 300 метрів від читальні, чомусь зупинився і обернув-

ся. Гестапівець вистрілив і поцілів Василя у груди. Гестапівці пішли туди, де впав Березовський, копали його тіло і приволокли під читальню. Наказали людям до вечора його поховати.

Не знаю, чи годиться про це згадувати, але коли пишу спомини про моє рідне село, хочу записати все, що діялося в Княждворі. Приблизно в тому самому часі, зимою 1944 року, сталася в нашому селі така подія: Наші люди застрілили в його власній хаті Михайла Дякова, сина Миколи і його шестилітню доньку Анну. Їхні тіла оставили серед хати, а на дверях причепили картку, що під карою смерті не можна їх поховати. Постороннім людям важко судити, чи Михайло Дяків і його донька заслужили на кару смерті. Заборона похорону противилась, однак, церковним і людським законам і звичаям.

В часі 2-ої світової війни хтось підклав міну під польський костел, збудований у 1912 році. Він завалився. Опісля на цьому місці побудувалась одна українська родина.

У 1982 році знайшовся в нашому Княждворі виродок-комуніст, що підпалив нашу церкву. За одну годину згоріла половина церкви. Решту розібрали.

Сьогодні на картах України вже нема навіть і назви Княждвір. У 1932 році поляки поділили наше село на Долішній і Горішній Княждвір. По 2-ій світовій війні большевики переіменували Долішній Княждвір на село Нижнє, а Горішній на село Вижнє.

ПОДЯКА

Щиро дякую управам Гуцульського Товариства ім. Олекси Довбуша та 64-го Відділу Українського Братського Союзу ім. Тараса Шевченка в Боффало за вшанування моєї громадської праці прийняттям-бенкетом у навечер'я моїх уродин, 13-го лютого 1988 року. Щиро дякую всім учасникам цього прийняття-бенкету, а

зокрема моїм приятелям, гостям з Торонто.

З нагоди свят Різдва Христового і Нового Року бажаю всім моїм рідним, приятелям і знайомим, усім членам Гуцульських Товариств і Українського Братського Союзу щасливих і веселих свят та сповнення мрій в 1989 році.

Михайло Мохнач

Верховинець на чужині

ТРИ ГУЦУЛЬСЬКІ ДОЛІ

(Продовження з попереднього числа)

II. ЗАКАРПАТСЬКА ГУЦУЛЬЩИНА

До кінця Першої світової війни, закарпатська Гуцульщина, разом з цілим Закарпаттям, теж була частиною Австро-Угорської Монархії, але підлягала угорській адміністрації та угорському урядові в Будапешті, столиці Угорщини. До Угорщини належали і сусідські прикарпатські землі, а саме: Словаччина на заході і Семигород на півдні. Краєвим центром був Ужгород, а повітовим — Мармороський Сигіт, що після Ужгороду і Мукачева був третім важливим городом Закарпаття, та осередком його східньої частини.

По розпаді Австро-Угорської Монархії внаслідок анархії та громадянської війни в Мадярщині, Закарпаття, згідно з рішенням західних потуг Антанти 1919-го року припало Чехословаччині. Тут в межах цієї держави Закарпаття становило окрему адміністраційну одиницю під назвою „Підкарпатська Русь“ з краєвим центром знову-ж таки в Ужгороді. Але, внаслідок договору між чехословацьким і румунсько-волоським урядом, де чехи пішли на значні територіяльні уступки, ціла східня частина Закарпатської Гуцульщини, положена над рікою Вишевом, притокою Тиси, а теж город Сигіт, припали не до Чехословаччини, а до Румунії, що була тоді членом т.зв. Малої Антанти і намагалась загорнути якнайбільше території. Під Румунію підпав тоді і цілий сусідній Семигород, оскільки в Мадярщині в той час шаліла тяжка громадянська війна і ніякого уряду в тих умовах там тоді не було. Ото-ж східню частину Закарпатської Гуцульщини і Мармороський Сигіт відразу-ж таки приділено до Семигороду, як північну його частину, де вони становили осібний повіт, так званий Мармороський повіт.

Таким чином Закарпатську Гуцульщину переділено на дві частини: а) західну,

або тисинську, що лежить безпосередньо над Тисою і разом з більшою частиною Закарпаття припала до Чехословаччини, і б) східню, або вишівську, що лежить над рікою Вишевом, притокою Тиси, і разом з городом Сиготом припала до Румунії, як північна частина Семигороду.

Повітовий осередок тисинської Гуцульщини перенесено тоді до города Севлюша, а в 1927-му році до города Рахова над верхньою Тисою.

Для вишівської Гуцульщини це був важкий удар долі, що відбився на ній болюче, не тільки тоді в 1919-му році, але тяжить на ній і б'є її по сьогоднішній день. Була б тоді Вишівщина осталась при Чехословаччині, то її шлях і її судьба були б зовсім інші. А так, опинившись у межах чужої території і наскрізь ворожої до нас держави, та відтята від свого природного материка, Вишівщина почала підпадати, нидіти і животіти з року на рік, з дня на день. Ясно, що про якунебудь суспільну, або культурно-освітню діяльність в таких умовах не могло бути і найменшої думки.

Але заки опишемо дальший політичний шлях Вишівщини, погляньмо тепер, що діялось по чехословацькій стороні кордону, тобто в більшій частині Закарпаття. Куди краще положення було на тисинській Гуцульщині. Хоч і чеський уряд в Празі був далекий від того, щоб сповнити ті всі зобов'язання супроти Закарпаття, він їх взяв на себе на мировій конференції в Парижі 1919-го року, то все-ж таки в економічному, суспільному і культурно-освітньому відношенні, за тих 20 літ чеського періоду Закарпаття пішло далеко вперед. Тисинська Гуцульщина, як його частина, безумовно теж брала живу участь в цьому розвою і в цілому культурно-освітньому процесі. Порівнюючи з нещасною Вишівщиною це ще був

справжній рай, і годі цьому заперечувати. Але і це на жаль скінчилось.

У вересні 1938-го року прийшла судетська криза, а в слід за нею Конференція в Мюнхені, а далі ампутація Чехії і Моравії. В листопаді цього-ж року прийшов арбітражний суд у Відні, а в слід за цим обкромлення Словаччини і ампутація Закарпаття. Города Ужгород і Мукачів відпали від Закарпаття, і їх приділено до Мадярщини. Центр Закарпаття перенесено в город Хуст, а це пов'язане було з чималими труднощами. В кінці — березень 1939-го року, а з цим ліквідація і поділ Чехословаччини як суверенної держави. Чехословацький період на Закарпатті остаточно закінчується.

Після короткої, заледве кількадечної незалежності, Закарпаття, а з ним тисинську Гуцульщину займають мадярські війська і проти волі населення прилучують їх до Мадярщини. Починається Мадярський період, один з найгірших в історії цієї частини нашої землі. На щастя він тривав не надто довго, а саме до осені 1944-го року, тобто поверх п'ять років.

При кінці жовтня 1944-го року советські війська, зламавши мадярську оборонну лінію в Карпатах, т.зв. Лінію Арпада, займають південну сторону Бескиду, а відсіля наступають далі на Мадярщину. Ото-ж в жовтні 1944-го року Закарпаття, а з ним і тисинська Гуцульщина заняті советськими військами.

По закінченні війни 1945-го року Закарпаття формально прилучено до Советського Союзу, а на мировій конференції в Парижі 1947-го року це було затверджено всіма учасниками і визнане правосильним і дійсним. Тут Закарпаття входить у склад У.Р.С.Р., де воно становить окрему область, а саме — Закарпатську область. Обласним центром залишився Ужгород. Повітовим, тобто районним осередком тисинської Гуцульщини оставсь і надалі Рахів тому, що город Сигіт, як це ми далі побачимо, знову-ж дістався румунам. Крім Рахова ще є на тисинській Гуцульщині ось які замітні місцевості: Ясіня і Великий Бичків над

Тисою, Богдан над її притокою Богданом і Кобилецька Поляна над її другою притокою Сопуркою.

Тисинська Гуцульщина становить яких 20% всієї Гуцульщини і разом з вишівською частиною, що становить близько 15%, творить властиву Закарпатську Гуцульщину, тобто Гуцульщину з південної сторони Карпат. Це одна з найкращих частин нашої Батьківщини.

А тепер про політичний шлях і дальшу долю вишівської Гуцульщини, або Вишівщини, цієї найкращої, але і найбільш упослідженої частини гуцульської землі. Як уже сказано вище, 1919-го року Вишівщина і город Сигіт, тодішній осередок цілої Закарпатської Гуцульщини підпали були під Румунію і стали північною частиною Семигороду, що теж тоді став новоздобутою румунською провінцією. Про жалюгідний стан Вишівщини під Румунією теж уже сказано. Це був перший румунський період, що тривав до вересня 1940-го року.

В останні дні серпня 1940-го року мадяри, збільшившись територією Закарпаття і південних частин Словаччини та будучи озброєні до зубів гітлерівською Німеччиною, ставлять Румунії ультимат і жадають передачі Семигороду, як бувшої австро-угорської провінції. Румуни, що два місяці тому, тобто в кінці червня 1940-го року втратили Бесарабію і північну Буковину в наслідок советського ультимату, поставлені тепер перед новою альтернативою, а саме: віддачею Семигороду або війною, вдаються з проханням до держав осі, тобто до Німеччини та Італії, розв'язати і вирішити на спільному арбітражному суді питання політичної приналежності Семигороду, Держави осі приймаючи прохання, заявляють готовість вирішити це питання. Мадяри, повідомлені про це в час, дають свою згоду підчинитись цьому арбітражному судові.

Ото-ж з початком вересня 1940-го року Йоахім Рібентроп і граф Чяно, міністри закордонних справ Німеччини та Італії, засідають у Відні, вдруге вже, як арбітражні судді і після кількадечних

роздумувань і нарад дають ось яке рішення: ціла північна частина Семигороду (майже половина його території) включно з його столицею Klausenburg – Kolosvar – Cluj (нім. – маляр. – рум.) і разом з Вишівщиною та городом Сиготом приділюється до Мадярщини, а південна його частина остається при Румунії. Іншими словами, Семигород переділено на дві майже рівні частини: північну і південну; одну частину дано одному, а другу другому. Ані один, ані другий не був задоволений цим рішенням, але оба підчинились йому беззастережно. Ця подія мала значний вплив на становище, а головню на закордонну політику Румунії.

Вже після советського ультимату румунський уряд, не одержавши від західних потуг ніякої реальної піддержки, ані допомоги, почав дивитись на них скося і ставитись до них з недовір'ям — дарма, що передтим Румунія завжди була союзником Антанти. Мадярський ультимат і віденський арбітражний суд остаточно завершив цю зміну.

Кілька місяців після цього тодішній румунський король Карло II, що завжди був лібералом у своїх поглядах, а одночасно і прихильником Антанти, під тиском загальної опінії, а головню під тиском військових кіл, був приновлений зректись королівської корони і виїхати закордон. Новим королем став його син і престолонаслідник Михайло I, що був зовсім інших поглядів та переконань. Зараз після цієї зміни Румунія, в своїй орієнтації відносно закордонної політики, зовсім відвернулась від західних потуг (Антанти) і стала беззастережно по стороні держав осі.

Що більше, румунський уряд, що його очолював тоді генерал Антонеску як прем'єр, заключив з Німеччиною військовий договір взаємодопомоги, так як це зробив передше мадярський уряд. Німецькій меншині в південному Семигороді і в південній Буковині, що остались при Румунії, уділено широкі права і привілеї.

Зараз після цього німецькі війська стали напливати до Румунії з метою запевнити Німеччині доставки нафтяної ропи

та одночасно охороняти кордон над Сучавою, Прутом і Дунаєм, тобто румунсько-советський кордон. Румунія стала німецьким союзником і сателітом, подібно як ними були вже тоді Мадярщина, Болгарія і Словаччина, що в березні 1939-го року відділилась була від Чехії і стала самостійною державою. В квітні 1941-го року після поділу і ліквідації Югославії таким-же сателітом стала і Хорватія, що проголосила тоді свою незалежність.

З початком німецько-советської війни в червні 1941-го року Мадярщина і Румунія взяли участь у цій війні по німецькій стороні, а їх війська теж перейшли советську границю і наступали проти Советського Союзу разом з німцями. В серпні одначе, 1944-го року в обличчі советського протинаступу, румуни знову змінили свою орієнтацію і, скапітулювавши, перейшли на советську сторону та обернули свою зброю проти німців і проти мадярів.

Але вернімось тепер до поділу Семигороду на мадярську і румунську частини і до вишівської Гуцульщини, що від 1919-го року адміністраційно і політично належала до Семигороду, та на жаль і зараз належить. Ото-ж від вересня 1940-го року вишівська Гуцульщина і город Сигіт стали ділити спільну політичну долю з тисинською Гуцульщиною, та з цілим Закарпаттям, що тоді вже було заняте мадярськими військами і насильно прилучене до Мадярщини. Мадярський період почався і на Вишівщині. Очевидно, що мадярська влада нічим не була краща від румунської. Для Вишівщини не було тут ніякої полегші. Це був тільки перехід від одної тяжкої окупації під другу. І так до осени 1944-го року.

З початком вересня 1944-го року румуни, перейшовши на советську сторону і звільнившись із советського фронту над Прутом і Дунаєм, негайно перекинули своїх десять дивізій в Карпати і Семигород та почали наступ проти мадярів. З другої сторони, советські війська, звільнившись із румунського фронту і ставивши безпосередню на мадярській гра-

ниці, теж почали наступ проти мадярів на Буковині і на Бескидах. Мадяри заскочені таким зворотом подій, та опинившись між двома вогнями, стали поступово відтягатись із небезпечної для них території, залишаючи її противникам.

При кінці жовтня 1944-го року советські війська, проломивши мадярську укріплену лінію в Карпатах, заняли територію Закарпаття, а румунські війська заняли північну частину Семигороду з Вишівщиною і Мармороським Сиготом включно, та знову прилучили їх до Румунії. Оце-ж і сучасний політичний стан. Це другий вже румунський період у цій частині Гуцульщини.

З цього видно ясно, що і Советський Союз пішов тоді румунам на уступки і легковірно віддав їм оцю прекрасну частину нашої землі, не зважаючи на те, що до 1919-го року Вишівщина і город Сигіт були складовою частиною Закарпаття, а не Семигороду.

Адміністративно Вишівщина належить до Мармороської області з центром у Сиготі. На Вишівщині є ось які замітні місцевості: Вишів і Борша над рікою Вишевом і Руська Поляна над Руськовою, притокою Вишева.

Яке-ж тепер сучасне положення Вишівщини? Воно мабуть і не багато краще, ніж було перед тим. Диктаторська комуністична Румунія певно не краща від шовіністично-фашистської. Ставлення до нас таке-ж, мабуть, як і було. Ото-ж маленька гарна Вишівщина перенесла дві важкі окупації, а тепер переживає третю. Доля Вишівщини, це справді неза-

видна, мачушина доля. Подібна доля хоч може і в дещо інших умовинах, зустріла і сусідню з нею Буковинську Гуцульщину.

(Продовження в наступному числі)

Зустріч краян-гуцулів в Римі.

З ліва до права: д-р В. Маркусь, о. Пекер, О. Баран, д-р І. Жегуць.

Головна Управа
УКРАЇНСЬКОГО СВІТОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ ГУЦУЛІВ
 і ВИДАВНИЦТВО «ГУЦУЛЬЩИНА»

щиро вітають на вільній канадській землі безстрашного сина Гуцульщини, борця за права Української Церкви і Українського Народу

о. ВАСИЛЯ РОМАНЮКА

і його сина **ТАРАСА** та бажають їм багато сили і здоров'я для дальшої праці на шляху до вимріяної мети.

Стефан Генік-Безровський

СПОРТ І ТІЛОВИХОВАННЯ В ПЕЧЕНІЖИНІ

Початком зорганізованого тіловиховання у Печеніжині треба вважати хвилину зорганізування руханково-пожарного (протипожежно-го) Товариства „Січ“. Сталось це, правдоподібно, в 1900 році. Основник „Січей“ д-р Кирило Трильовський пише в своїх споминах: «Одною з найкращих „Січей“ була „Січ“ в Печеніжині, коло Коломиї. Тамошні люди взагалі визначаються прекрасною расою, хлопці — козацької вроди, а дівчата, як бувало влетять до нашого мешкання, то щебечать весело мов ті пташки. У своїх виданнях я часто поміщував ілюстрації з вправ печеніжинських „Січовиків“ і „Січовичок“.»

Не від речі буде згадати, що секретарем Головного Комітету „Січей“ був Іван Чупрей з Печеніжина. Він був правою рукою д-ра Кирила Трильовського, мешкав у нього і став неначе членом родини.

Організатори „Січей“ уважали, що руханка — це немаловажна справа; те, що селяни казали: «я цілий тиждень „нарухався“ при роботі, то ж у неділю хочу спочити» є неправильне. Вони вказували на те, що німецькі та чеські робітники працюють цілий тиждень, а вечорами тисячі їх вправляють у руханкових товариствах, в неділі влаштовують на площах різні спортові гри, ходять на прогулянки, мандрівки тощо.

Члени (жінки та чоловіки) „Січі“ в Печеніжині ставились до руханкових справ дуже поважно. Про це свідчать їх численні виступи, як в Печеніжині, так і в різних місцевостях Галичини. На виступах виконували вони гуртові вправи: вільноруч, з вінками, рушниками, топірцями, будували „вежі“ тощо. Існував теж мішаний хор.

Перша світова війна і російська інвазія перервали працю. По війні, коли польська влада не дала дозволу відновити діяльність „Січі“, колишні члени згуртувались коло Товариства „Просвіта“ і там продовжували працю (хоча вже не так інтензивно як перед тим). Однак підготування до виступів на святах „Просвіти“ в Коломиї, на фестинах в Печеніжині та поблизьких місцевостях, все проходили з ентузіазмом. Щоб побудувати деякі вежі, треба було добре і солідно попрацювати (головно рівноважні вправи). Польська поліція перешкаджала, бо вважала, що впоряд включ-

но з маршом, це свого роду військовий вишкіл. Це теж були часи, коли на Покутті була активною ЗУНРО (Західньо-Українська Національно-Революційна Організація), і польська влада насилала на села і містечка т.зв. „карні експедиції“.

Члени „Січей“ не займалися ніякими родами спорту — змагу.

В тому часі спортом — змагом можна було вважати різні роди гор, що їх переводили хлопці, що пасли коні, корови і вівці на великому громадському пасовищі — „толоці“.

Одною з тих гор була т.зв. „свинка“, дещо подібна до гокею на траві. Невеликий м'ячик з коров'ячого волосся — „товарета“ треба було загнати — спрямувати — „завертати“ до невеликої ямки — „дучки“, видовбаной в землі. При цьому хлопці ділились на дві групи: одні старались загнати м'ячик до ямки, другі старались їм в цьому перешкодити. Часом тільки один заганяв, решта перешкаджала і навпаки, тільки один не допускав, щоб м'ячик загнати, а решта заганяла.

Великої вправи вимагала гра „бутати“ палицею. Палицю треба було кинути на траву так, щоб вона впала на один кінець, опісля перевернулася на другий, опісля знову на перший... другий... ітд. Це виглядало неначе б котилося колесо без обруча і тільки з двома шпичками. Вигравав той, що йому палиця найдальше „покотилася“, згл. найбільше разів перекотилася з одного кінця на другий. Чия палиця була останньою, той „заганяв свинку“.

У 1922 році, коли я почав ходити до гімназії в Коломиї, я познакомився з копаням м'ячем. На літні ферії в 1923 році я привіз м'яч додому, до Печеніжина. В тому часі польське „пшиспособене войскове“ з якоїсь місцевости в Польщі мало в Печеніжині свій літній табір. Табір був у лісі — „дїброві“. Тому, що толока займала великий простір, вони влаштували там грище для копаного м'яча. Вони визначили грище невеликими рївцями і заложили там постійні ворота. На цьому грищі вони часто вправляли і відбували змагання. Тому, що в тому часі копаній м'яч дуже скоро популяризувався, місцеві поляки мали свою дружину „Орлента“. Вони теж уживали площу на „толоці“. Жиди, що теж мали дружину, вживали площу на торговиці.

Площу на „толоці“ вживали теж військові дружини: 48пп — Станиславів, 49пп — Коломия, 53пп — Стрий, коли їхні полки відбували літні вправи (маневри) в Печеніжині або в околиці.

Так склалося, що — коли я в літі 1923 року привіз на літні ферії м'яч — у Печеніжині були на літніх феріях, у своїх рідних, два гімназійні учні зі Станиславова та два учні зі Львова. Всі вони доволі добре грали копаній м'яч. Граючи на площі, на „толоці“, ми ангажували до гри хлопців, що пасли худобу. Вони дуже радо йшли „копати гуму“, бо бачили вже як грали „голодомори“ (пшиспособене військове) і місцеві поляки. Тепер траплялася їм нагода спробувати власні сили. Вони дуже скоро „підтягнулися“, виказали велике зрозуміння гри, були дуже амбітні, граючи босоніж, мали докладні подачі і стріли на ворота та майже не томилися. Ми грали по кілька годин без перерви. Так ми проводили літні ферії.

Поволі круг хлопців-гравців збільшився до около 20. У неділі ми влаштовували поважніші змагання на двоє воріт. Спочатку старші хлопці (17-18 р.) соромилися бігати за „гумою“, але це пройшло. Ми вже могли зложити ненайгіршу дружину, тимбільше, що один мій шкільний товариш з Печеніжина теж грав у коломийським „Соколі“. Він не приходив часто на „толоку“, бо мешкав доволі далеко. Кожного року я діставав новий м'яч і все восени залишав його хлопцям, щоб могли „закінчити сезон“ і „розпочати новий“, коли мене ще не було.

Одного разу прийшли вправляти на грище гравці 53пп, які в околиці відбували літні вправи. В тому часі ми там „копали гуму“. Вони запропонували нам розіграти змагання. Ми дуже радо погодилися, грали босоніж. Змагання не тривали довго, біля 30 хвилин. Наша гра була хаотична, але продуктивна. Ми обскакували противника як „пси діда“, не допускали противника до стрілу на ворота, „мурували“ наші ворота, тільки обмежувалися до спорадичних випадів. Остаточоно з тих випадів ми добули кілька воріт — противник ні одних. Гравці 53пп змагання перервали, бо були дуже потомлені і тому, що заносилося на високу програму. Ми були далеко скоріші, витриваліші, більш працюючі, перехоплювали їхні подачі і не давали їм розвинути гри. Треба признати, що вони, зогляду на те, що ми грали босоніж, грали по джентельменськи, уникали зударів, не вживали фізичної сили.

Цей несподіваний успіх нас усіх заохотив до

дальшої гри, переборов у старших хлопців сором бігати за „гумою“ і показав, що амбіцією, працею і самопожертвою можна надробити технічні недомогання.

На наступний рік ми запросили жидівську дружину розіграти з нами змагання на нашому грищі. Вони погодилися. Я бачив, як вони грали проти одної польської дружини з Коломиї, отже не сподівався, що буде нам тяжко з ними виграти. Я домовився з моїми хлопцями не добути ні одних воріт в першій половині гри. Розуміється, їм теж не дозволити здобути ворота, щоб вони не втекли з грища як попередній противник. Ми хотіли пограти дещо довше. І дійсно, в першій половині гри ніхто не добув воріт. В другій половині в короткому часі ми добули п'ять воріт. Жиди, гравці і їх симпатиками, що прийшли подивитися на змагання, заявили, що вони змагань не будуть продовжувати, бо їхні гравці зле чуються, тощо. Моїм хлопцям це не подобалося і вони „попрощали“ гостей камінням. На щастя, не було поважніших пошкоджень.

Відплатні змагання треба було розіграти на їхньому грищі — на торговиці. Декотрі хлопці не хотіли бігати по торговиці „гей товарета“, декотрі боялися, що жиди відплатяться за „прощання“. Отож, треба було йти грати в ослабленому складі, навіть маючи 12-13 літніх гравців. Щасливо гра закінчилася вислідом 1:1. Обі сторони були задоволені, головно противники, бо вони перші добули ворота. Мої молоді гравці, спочатку, були задоволені, що „сі не дали“, згодом роздумалися і казали, що треба було „сі поперти і віграти“.

Звичайно в літній-ферійний час польські „Орлента“ мали доволі добрий склад. Крім постійних місцевих кількох добрих гравців, працівників фабрики деревних виробів „Піляк“, спроваджених з корінних польських територій, мали вони теж гравців-студентів високих шкіл, або гімназій із різних міст, що перебували у рідні, або знайомих. До Печеніжини приїжджали польські дружини з Коломиї на змагання з „Орлентами“. Звичайно, „Орлента“ змагання виграла. З дружиною з Коломиї „АЗС“ коломийському „Соколові“ було трудно виграти; раз програв 1:2. „Орлента“ виграла 4:1.

Одної неділі, коли ми готувалися відбути наші недільні змагання, на грище прийшли „Орлента“ з своїми симпатиками і заявили, що до них приїжджає дружина з Коломиї на змагання. Ми відступили їм грище, самі рішили пригланутися їхнім змаганням, а опісля відбути свої. Між нами був мій товариш, з

яким я грав в коломиїськiм „Соколі“. Ми мали черевики „футбалівки“. Граючи в „Соколі“ нам треба було „держати контакт“ з „футбалівками“ — отже часом ми їх уживали теж і в Печеніжині. Дружина з Коломиї не прийшла. Ми запропонували полякам розіграти змагання з нами. Вони погодилися, але не радо. Ми знову обмежилися до оборони з несподіваними випадками — проривами. З одного прориву ми навіть здобули ворота. Їх воротар „вигорнув“ м'яч, що перейшов лінію воріт. Вони, однак, сильно оспорювали, що м'яч не перейшов лінії цілим обводом і ми з цим погодилися. Перша половина гри закінчилася безворітним вислідом. В часі перерви поляки заявили, що не будуть гри продовжувати. Хлопці їм дотинали, що пани бояться програти з хлопцями, однак вони не далися спровокувати. Мені здається, що вони таки боялися, що можуть програти. Ці змагання доказали, що хлопці вже доволі добре були підготовані під оглядом технічним і розуміли тактику гри; часто вони самі імпровізували тактику.

Думаю, що по моєму виїзді з Печеніжина в 1929 році хлопці ще даліше „копали гуму“.

До 1937 року я не мав контакту (відносно спорту) з Печеніжином.

У 1937 році Окружний Комітет Спортового Союзу в Коломиї, щоб дати змогу сільським дружинам, що не мали черевиків до копаного м'яча, брати участь у змаганнях за мистецтво округи, рішив відбувати змагання босоніж. Дружини, що мали черевики, могли розіграти змагання між собою в черевиках. Мій товариш з Печеніжина зголосив дружину до участі в змаганнях.

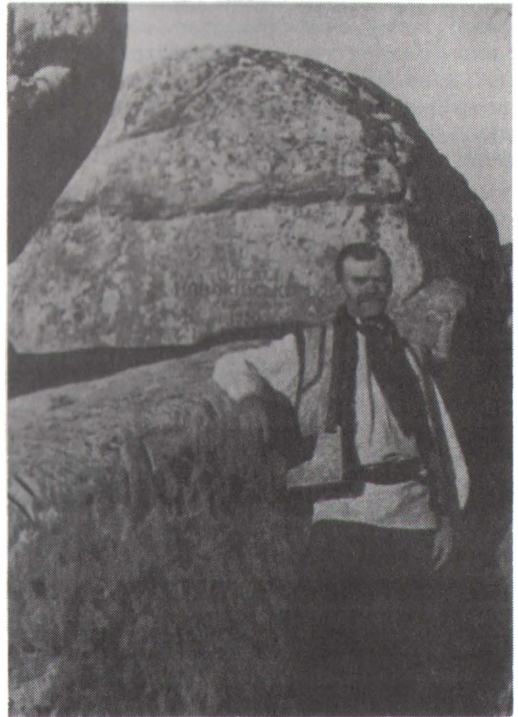
В тому часі Печеніжин теж запланував взяти участь в легкоатлетичних окружних змаганнях в Коломиї. Щоб познайомити змагунів із Печеніжина з легкоатлетичними змаганнями, влаштовано в Печеніжині „День Спортовця“. Крім легкоатлетичних змагань відбулися теж змагання копаного м'яча босоніж між „Соколом“ з Коломиї і дружиною з Печеніжина. Підготовкою змагань займався інж. С. Бровчук. У легкоатлетичних змаганнях брали участь теж змагуни з Коломиї. Змагання пройшли удачно. Змагуни з Печеніжина зайняли точковані місця в чоловічих конкуренціях в меті кружком і в скоці у височінь.

Несподіванкою був вислід у змаганнях копаного м'яча — 5:5. Тут знову скорість і амбіція мали успіх. Мушу зазначити, що вислід був щасливий для коломиїського „Сокола“.

Відомо мені, що дружина з Печеніжина змагалась успішно в Косові і Кутах.

Восени 1937 року легкоатлети з Печеніжина взяли участь в окружних змаганнях в Коломиї. Участь взяло біля 10 змагунів. Вони заняли точкове місце в меті кружком.

Розв'язання Спортового Союзу, польською владою, утруднило дальшу працю. В 1938 році не вдалося успішно розв'язати проблему. Плянувалось вести працю під фірмою „Сокола“, однак польська влада восени 1938 року розв'язала Товариства „Сокіл“ на терені цілої Галичини.

Камінь Олексі Новаківського. Газда на світліні — це власник поля, на якому знаходиться скала.

Космач — 1934.

Фото — інж. Роман Крохмалюк.

СТЕПАН ЛУЦИК:

Сінокоси на Гуцульщині“ — олія, Космач, Україна, 1931.

Посмертні згадки

**Бл. п. МАРІЯ ЗАКЛИНСЬКА
з дому Костик**

У першу болючу річницю від смерти моєї найдорожчої та незабутньої матері **бл. п. Марії Заклинської**, що відійшла у вічність 25 листопада 1987 року, замість квітів на її могилу складаю 100 доларів на видавничий фонд «Гуцульщини» як нев'янучий вінок у її світлу пам'ять.

**Ляриса Заклинська-Томаселлі
з мужем Винчензом і дітьми**

Бл. п. ЮРІЙ ІЛЮК-ПРИНДЕЮК

Ділимося сумною вісткою з гуцулами у вільному світі, що у місяці серпні 1988 року по довгій недузї відійшов у вічність на 64-му році життя **бл. п. Юрій Ілюк-Приндеюк**.

Юрій народився 6 травня 1923 року в селі Жаб'є, парафія Ільця, на Гуцульщині. Покійний був вояком 1-ої Української Дивізії УНА. Перейшов три і пів річний полон. В таборі полонених в Італії працював у визначній артілі гуцульських різьбарських виробів. Прибувши до Ве-

ликої Британії по звільненні з полону, поселився в місті Данді в Шотландії, де зразу включився в українську громадську діяльність і був якийсь час окружним виховником молоді СУМ. Був довголітнім головою окружної організації ОБВУ; довголітнім членом Товариства «Гуцульщина» у В. Британії.

Українська громада міста Данді втратила свого громадського діяча, Товариство «Гуцульщина» доброго члена, а село Жаб'є, під високою Чорногорою, втратило на чужині свого рідного сина.

Похоронний обряд в місті Данді відправив о. Лещинин. Прощальні слова виголосив побратим Петро Кішук, а присутні на похороні відспівали «Видиш, брате мій».

Вічна Йому пам'ять!

**Управа Товариства «Гуцульщина»
у Великій Британії**

Бл. п. ТАРАС БОДНАРЧУК

Ділимося сумною вісткою, що 9 листопада 1988 року в Торонті помер на 67 році життя **бл. п. Тарас Боднарчук**. Народився 23 жовтня 1922 року в Солотвині, (присілок Купчаківка), Богородчанського району, в селянській родині.

В 1942 році скінчив учительський курс і учителював в селі Гвізд, недалеко містечка Надвірна. В 1944 році Тарас вступив у ряди 1-ої Української Дивізії УНА. По закінченні війни замешкав у таборі біженців у містечку Віллях, Австрія. До Канади прибув в 1947 році як лісовий робітник. Працював на різних роботах, опісля улаштувався на пошту, де працював 27 років. Тарас був скромною, чесною людиною, добрим християнином як також вірним сином українського народу.

Залишив у смутку 93-літнього батька, двох братів і дві сестри з родинами в Україні, земляків і приятелів в Канаді й інших країнах. (Батьки Тараса відбули заслання на Сибірі, а повернувшись, не

могли поселитися в Солотвині, живуть у Івано-Франківському).

Вічна Йому пам'ять!

На тризні зібрано \$90.00 на українську пресу, з чого \$45.00 призначено на журнал «Гуцульщина», якого він був передплатником і дописувачем.

Микола Більчак

Бл. п. ОЛЕНА ФАЛЬБІЙЧУК з дому Токарчук

Замість квітів на ще свіжу могилу моєї дорогенької сестри **бл. п. Олени Фальбійчук**, яка упокоїлась в Бозі в родинному селі Люча, повіт Коломия, Західна Україна, складаю 20 доларів на пресо-вий фонд «Гуцульщини» як нев'янучий вінок у її пам'ять.

Перед 2-ою світовою війною, коли покликали мене до військової служби, залишив її ще молоденьку тринадцятилітню дівчину та матір. І так не довелося мені більше бачитися з ними. Мати відійшла у вічність 1961 року, а сестра 15 серпня 1988 року.

Покійна залишила в смутку сина Михайла, невістку Надю та двох внуків Володимира і Андрія, як також ближчу і дальшу фамілію та односельчан. Про її мужа немає вістки зі Сибіру довгі літа.

Спи дорогенька сестричко твердим сном, хай тобі наша привітна земля буде легка.

Брат Федір Токарчук, Мейвіл, Міш.

Бл. п. СТЕПАН ГРЕКУЛЯК

У пам'ять мого земляка зі Старих Кут **бл. п. Степана Грекуляка** як нев'янучий вінок складаю 25 доларів на пресо-вий фонд «Гуцульщини». Його дружині й синам засилаю моє щире співчуття.

Танасій Опарик, Елдред, Н.Й.

**ПОВІДОМЛЕННЯ
ГОЛОВНОЇ УПРАВИ
УКРАЇНСЬКОГО СВІТОВОГО
ОБ'ЄДНАННЯ ГУЦУЛІВ**

16 листопада 1988 року в Торонті, Канада, відбулися наради Головної Управи УСОГ при співучасті членів Комісії УСОГ і представників Товариств.

В нарадах взяли участь д-р Іван Сеньків, автор монографії «Наша Гуцульщина» та його брат Михайло Сеньків з ЗСА. Головною метою нарад було полегшення справ видання монографії.

На підставі вичерпних і конструктивних нарад, Головна Управа УСОГ зайня-

ла становище прискіпити публікацію монографії.

Згідно з припорученням, голова УСОГ Василина Д. Петришин, секретар УСОГ Іван Андрусак і автор монографії д-р Іван Сеньків, 17 листопада 1988 року поїхали до друкарні «Гармоні Прінтінг» в Торонті та віддали манускрипт для усталення кошторису видання.

По підписанні контракту, друкарня приступить до праці. Якщо не зайдуть технічні або не передбачені перешкоди, перший том монографії може бути готовий на «Сьомий Всегуцульський З'їзд», що відбудеться 27 і 28 травня 1989 року.

Управа УСОГ

**ГРАДУАЦІЯ
Дебори Христі Равлик
у Бразилії**

На медичному факультеті Паранського Федерального Університету в Куритібі, Бразилія, відбулася 22 грудня 1988 року врочиста градуація студентів медицини, на якій наша молода гуцулка Дебора Христя Равлик отримала диплом доктора медицини.

З нагоди завершення студій, Видавництво «Гуцульщина» сердечно вітає нашу градуантку з академічним досягненням і бажає їй також успіху у її майбутній професійній лікарській праці після

закінчення шпитальної резидентури.

Для допомоги відбути резидентуру посилаємо Деборі грошовий переказ на суму 165 американських доларів, зібраних Володимиром Пилипюком серед членів Гуцульського Т-ва ім. Юрія-Переможця в Торонті.

Пожертви склали:

Т-во ім. Юрія-Переможця	\$100.00
д-р Мирослав Небелюк	\$25.00
Володимир Пилипюк	\$25.00
Михайло Сербенюк	\$20.00
Юрій Насадюк	\$10.00
Василь Гаврилюк	\$10.00
Іван Андрусак	\$10.00

Видавництво «Гуцульщина»

**НА КОЛЯДУ «ГУЦУЛЬЩИНІ»
в 1988 році
ПОЖЕРТВУВАЛИ:**

д-р С. Томюк — Монреаль	\$10.00
Д.М. Плавюк — Монреаль	10.00
п-ні А. Ковальська — Монреаль	\$10.00
В. і Е. Симчич — Монреаль	\$10.00
Дмитро Ткачук — Філадельфія ..	\$10.00
Михайло Луців — Філадельфія ..	\$10.00

Дмитро Сороханюк —	
Філадельфія	\$10.00
Микола Голіней — Лігайтон	\$10.00
Василь Гаврилюк — Торонто	\$10.00
Володимир Катеринчук —	
Торонто	\$10.00
Семен Лейбюк — Торонто	\$20.00
Анастасія Степень — Гамільтон ..	\$10.00
Степан Котович — Гамільтон	\$10.00

НА КОЛЯДУ «ГУЦУЛЬЩИНИ»**на 1989 рік****ПОЖЕРТВУВАЛИ:**

Михайло Мохнач — Боффало ...	\$25.00
Олександр Данилюк — Варен, Міш.	\$10.00
Степан Фірко — Філядельфія	\$10.00
Дмитро Федорійчук — Філядельфія	\$10.00
д-р Мирослав Небелюк — Торонто	\$10.00
Ангелина Варварук — Торонто .	\$10.00
В. і А. Стахів — Торонто	\$10.00
Ольга Ганкевич — Гамільтон	\$10.00
Микола Дашко — Гамільтон	\$10.00
Гриць Конончук — Гамільтон	\$10.00
Василь Федасюк — Гамільтон ...	\$10.00
Михайло Ковків — Гамільтон	\$10.00
Анастасія Степень — Гамільтон .	\$10.00
Дмитро Прокопчук — Гамільтон	\$10.00

Іван Печенюк — Чікаго	\$10.00
Марія Скоморох — Чікаго	\$10.00
Дана Дикий — Чікаго	\$10.00
Ольга Якуб'як — Чікаго	\$10.00
Юрій Боечко — Чікаго	\$10.00
мгр. Андрій Стецюк — Едісон, Іл.	\$10.00
Василь Паланюк — Тандер Бей .	\$10.00

**ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
«ГУЦУЛЬЩИНИ»****до 15 листопада 1988 р.**

Василь і Анна Кізлани — Гамільтон з нагоди свого 40-літнього ювілею подружжя	\$50.00
д-р Мирослав Небелюк — Торонто	\$30.00
Дмитро Мокан — Лондон, Онт. .	\$10.00
Ярослав Гальчук — Ст. Кетеринс .	\$5.00
Григорій Загарчук — Філядельфія	\$5.00

**Всім Вельмишановним Жертводавцям
найсердечніша подяка!**

Видавництво „Гуцульщина“

„ГУЦУЛЬЩИНА“

Квартальник: появляється у січні, квітні, липні й жовтні.

Редакція застерігає собі право виправляти й скорочувати надіслані матеріали й не відповідає за зміст платних оголошень. ■ Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ■ Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції.

■ Передруки й переклади дозволені за поданням назви журналу.

Річна передплата в Канаді й ЗСА — 10.00 дол.   Окремий випуск — 3.50 дол.

В усіх інших країнах — рівновартість 10.00 ам. дол.

Передплату, пожертви на видавничий фонд, статті, дописи й світлини посилати на адреси, подані на 2-ій сторінці **обкладинки**.

ПРЕДСТАВНИКИ ЖУРНАЛА „ГУЦУЛЬЩИНА“

Боффало:	Торонто:	Гамільтон:	Філядельфія:	Англія:
Muchajlo Sawulak	Anna Stachiw	Wasył Barchuk	Dmytro Tkachuk	Wasył Potiak
170 Thorndale Ave.	22 Terryelen Cr.	18 Ottaviano Dr.	7517 Alma St.	19 Burlington Rd.
West Seneca, N.Y.	Etobicoke, Ontario	Hamilton, Ontario	Philadelphia, Pa.	Sherwood,
14224	M9C 1H7	L9B 1T2	19111	Nottingham NG5 2GR
Tel.: (716) 822-2138	Tel. (416) 621-7752	Tel.: (416) 388-9318	Tel.: (215) 722-8262	England

УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКА ОЛИВНА ФІРМА

COMPLETE HOME COMFORT!

- Automatic Computer Controlled Delivery
- 24 Hour, 7 Day Radio Dispatched Service
- Home Heating Equipment Sales and Service
- C.O.D. Delivery on Request.

PHONE: (416) 232-2262

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto, Ontario, M8Z 2X3

NEWMARKET: 145 Main Street S. — Tel.: 895-4231

OSHAWA: 183 Bloor Street East — Tel.: 728-5138

SERVING TORONTO AND VICINITY FOR OVER 25 YEARS.

УКРАЇНСЬКА ІМПОРТОВА ФІРМА

FIRCHUK'S TEXTILES AND HOME FURNISHING

Toronto Head Office:

610 Queen St. W., Tel. 364-5036
Toronto, Ont. M6J 1E3

Hamilton Branch:

293 Ottawa St. North, Tel. 549-2005

Winnipeg Branch, Manitoba:

992 Main Street, Tel. 586-7094

ВИСИЛАЄМО БАНДЕРОЛІ В УКРАЇНУ І ДО ІНШИХ
КРАЇН ЄВРОПИ ВАГОЮ 10 КІЛОГРАМІВ

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА (ТОРОНТО)

Ukrainian (Toronto) Credit Union Ltd.

1944 — 1989

45 РОКІВ ПРАЦІ ДЛЯ ВАШИХ УСЛУГ

Наше завдання — допомагати Вам і Вашій родині, нашій громаді та піддержувати українську культуру.

КОРИСТАЙТЕ З НАШИХ ФІНАНСОВИХ УСЛУГ:

- ★ ТРИ ВІДДІЛИ!
- ★ 24-ГОДИННА ОБСЛУГА, АВТОМАТИЧНИЙ КАСИР
- ★ ОЩАДНОСТІ (безплатне Асиг. Забезпеч. \$2,000-\$4,000)
- ★ ТЕРМІНОВІ ДЕПОЗИТИ
- ★ РРСП
- ★ ЧЕКИ ДЛЯ ПОДОРОЖУВАННЯ
- ★ МІЖНАРОДНІ І ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ
- ☼ І БАГАТО БІЛЬШЕ ПОЛЕКШ!

Спільно з Вами зможемо продовжувати нашу працю і допомагати українській громаді в наступних роках

Ukrainian (Toronto) Credit Union Ltd.

HEAD OFFICE: 295 COLLEGE ST., TEL. 922-1402, 922-2797

BRANCH OFFICES: 2397 BLOOR ST. W., TEL. 762-6961

3635 CAWTHRA ROAD, MISSISSAUGA, TEL. 272-0468

325 THE EAST MALL, ETOBICOKE, TEL. 233-1254

247 ADELAIDE ST. S., LONDON, TEL. 681-7647